

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

vigore d

5

-ŽENSKI LIST

1933

Dobre knjige

V prepadih. 56. zvezek Mohorjeve knjižnice. Spisal Pavel Kunaver. Založila družba Sv. Mohorja v Celju. Knjiga se dobi po vseh knjigarnah in stane broširana 24 Din, vezana 36 Din; člani Mohorjeve družbe jo dobe 25% ceneje, če jo naroče naravnost v Mohorjevi tiskarni v Celju. — Ta knjiga nas vodi v tisti bajni, skrivnostni svet, ki se skriva v osrčju zemlje. Naša slovenska zemlja, zlasti še kraško ozemlje, ima toliko skritih veličastnih in obenem groznih lepot pod zemljo, kakor redko katera druga. To so podzemelske jame, prepadi, votline, brezna, do katerih ne pride človek zlepa. Za tako razkrivanje je treba železne volje, veliko poguma in mnogo ljubezni do domače zemlje. Može, ki to delo vrše, se imenujejo »jamarji«. V imenovani knjigi je opisano več še nepoznanih jam in je pisana tako živo, da bo gotovo zanimala vsakogar, ki se količkaj zanima za lepoto narave.

Kristina, Lavransova hči. I. del. Spisala Sigrid Undset. Knjiga je izšla v založništvu Jugoslovanske knjigarne in stane vezana 80 Din, kartonirana 70 Din. Ze dolgo smo Slovenci pričakovali tega prevoda, ki nam v čudoviti lepoti opisuje življenje na severu in zlasti še s čudovitimi zapletljivi ljubezni, družinske tradicije prepreženo narodno življenje Švedov in Norvežanov. Knjiga je prepolna čudovito lepe čuvstvenosti, ki je lastna znani pisateljici in zajeze zlasti žensko dušo, da jo z veliko ljubeznijo prebira. Vendar mora biti čitateljica zrela, da razume vse potankosti. Vigrednice se bodo spominjale, kako je »Vigred« prinesla pred par leti življenjepisa pisateljice Sigrid Undset in tudi kratko vsebino te znamenite knjige. Prav gotovo so jo želele čitati celo in je zdaj prav primerna prilika za to, da si knjigo nabavijo.

Simon iz Praš in Usehli vrelci. Ivana Preglja zbranih spisov 8. zvezek je izšel v zbirki domačih pisateljev Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. Knjiga stane vezana 60 Din, broširana 45 Din. Obsega življenjepisi roman prav posebne kompozicije. Duša pesnika Simona Jenka je v tem delu podana v njenih najbolj skritih odtenkih. Lahko imenujemo to delo monumentalno delo našega slovstva. — Usehli vrelci pa nam kakor pod drobnogledom kažejo obraz naše literature in našega sodobnega literarnega življenja. — Vigrednice, zlasti one, ki imajo že prejšnje zvezke Pregljevih spisov, si bodo gotovo rade zbirko dopolnile.

Faraon III. del. Spisal Boleslav Prus, iz poljščine prevedel France Koblar. Cena vezani knjigi 55 Din, broširani 45 Din. S tem zvezkom je zaključen zgodovinski roman slovitega poljskega romanopisca. V tem romanu ni le podal zanimivo in napeto povest, marveč je odkril tudi nešteto zgodovinskih znamenitosti iz življenja starih

Egipčanov. Z napeto pozornostjo je slovenska javnost pričakovala zaključka tega dela. »Ljudska knjižnica« je s tem delom znatno obogatela in jo bo z resničnim užitkom vsakdo rad v celoti prečital.

Kako Lenka Prešernova svojega brata, pesnika, popisuje. Spisal Tomo Zupan. Mohorjeve knjižice 57. zvezek. Založila družba sv. Mohorja v Celju. Cena broširani knjizici 16 Din, vezani 24 Din. Člani Mohorjeve družbe jih dobe 25% ceneje, če jo naroče naravnost pri založništvu. — Ta preprosti, pristrčni opis Prešernovega življenja je otel za slovensko javnost najskrbnejši raziskovalec Prešernovega življenja, Tomo Zupan. Vse popisovanje je dobesedno, kakor ga je narekovala pesnikova sestra Lenka pisatelju. Ni to opis Prešerna-pesnika, pač pa nam je po tem opisu jasna slika Prešerna-človeka. Iz pripovedovanja pesnikove sestre pa se nam kar sama po sebi izoblikuje plemenitost prave slovenske žene, kakor je bila odlično utelešena v Prešernovi Lenki. K opisu je dodan še življenjepisa Prešernove sestre Katre, ki je pesniku gospodinjala v Kranju in mu zatisnila oči na smrtni postelji. Bila mu je najzvestejša tovarišica tudi ob hudih dneh ter se je žrtvovala za svojega brata, največjega pesnika našega naroda. Tudi Katra je priča plemenite, močne slovenske žene, ki ni omagala v stiskah ob bratu, ampak vzdržala do konca. Ves slovenski narod je prelatu Tomu Zupanu lahko vedno hvaležen, da je pripravil in obelodanil to delo.

Dvajset tisoč milj pod morjem. Ljudske knjižice 44. zvezek. Založila Jugoslovanska knjigarne v Ljubljani. Cena broširanemu izvodu 28 Din, vezanemu 40 Din. — Več knjig francoskega pisatelja fantastičnih zgodb Jules Verna nam je že podala jugoslovanska knjigarne. Niso pa to smo plod domišljije, temveč nam z res obsežnim znanjem nudijo v obliki napetih povesti mnogovrstne izsledke znanosti. Ne moremo se dovolj čuditi, kako more pisatelj tako navdušiti bralce, da jih je na vsem svetu že več milijonov. Ne bomo se pa čudili, če sami prečitamo knjigo. Prav v tej knjigi nas vodi pisatelj v podmornici dvajset tisoč milj pod morjem, kjer vsi zavzeti strmino pred čudesi podmorskega rastlinstva in živalstva. Mnogoteri boji, ki se pri tem razvijejo, napetost le še povečajo tako, da knjige ne odložimo prej, dokler nismo dospeli do zadnje strani. Prepričani smo, da bo našla knjiga med starimi in mladimi, v mestih in na deželi tisoče hvaležnih bralcev.

Spravljen. Lizika (jokaje): »Včeraj sem tako padla in sem se tako udarila.« — Mati: »To je bilo včeraj, zakaj pa danes jokaš?« Lizika: »Ja mamica, včeraj te pa ni bilo doma.«

Vigred

LETO XI // V LJUBLJANI, 1. MAJA 1933 // ŠTEV. 5

Magajra Bogomir:

Klara Legiševa.

VI.

Julči je pripeljala Klaro v sobo, ki so jo v veliki vili izbrali za tega dekleta. Soba je bila nad vse prijazna. Dve okni sta odpirali razgled na vrt, na mesto in na morje, kljub vitkim cipresam, ki so se dvigale mimo oken čez prvo nadstropje prav do strehe, ki je segala čez zidove vile do iz lesa izrezljanega oboka. Soba sama se je svetila v belini. Mimo oken so padale dolge čipkaste zavese in deloma zakrivala široke slapove asparagusov. Sredi nje je stala bela postelja. Ploskev ob vzglavju je bila pokrita z iz lesa izrezljanimi nagimi amorčki. Rožasto pregrinjalo je pokrivalo odejo. Na drugi strani je zakrival kot zelo širok a nizek umivalnik, poleg katerega se je dvigalo za telo visoko zrcalo. Na umivalniku je bilo razporeženih mnogo porcelanskih in steklenih posodic s pudrom in dišavami. Tudi omara je bila iz belega rezljanega lesa. Na divanu se je valjalo nekaj svilenih blazinic, ki so bile vse bogato okrašene z uvezanimi rožami in s priveski baržunastih umetnih cvetlic. Na steni je visela slika Amorja in Psihe, mladeniča, ki je poljubljal Dušo, preplašeno dekle, ki se je hotelo izviti iz njegovega objema. Po vsem prostoru se je širil opojni vonj dišav z umivalnika in od krizantem, ki so se košatile v vitki vazi na mizi, široke kot sončnice.

Vsega tega Klara ni opazila, dočim je Julči v hipu preletela ves prostor s koprnečimi očmi. Obrnila se je h Klari.

»Te rože je prav gotovo kupil danes sam Marij. Ali ti ugaja vse to?«

Toda Klara je obstala molče poleg Julči in jo le redko prišla za roko.

»Kaj ti je? Kaj me gledaš tako,« je vzkliknila Julči.

»Julči, mislila sem, da poznaš ti to hišo le slučajno. Pisala si mi, da je tvoja gospodinja prijateljica te družine. Ti pa poznaš dobro vse te ljudi, ti poznaš dobro vsak kotiček v hiši. Julči, povej mi, ali si bila pred menoj tukaj,« je zašepetala Klara.

Julči se je nasmejala radostno.

»Če se ne motim, misliš ti, da sem jaz zalezovala Marija. O dekletce, kaj vse ti prihaja na misel. Glej jo no! Kje bi Marij maral mene, saj sem vendar že precej let starejša od njega. Seveda, če bi z nekdanko gospodinja ne prihajala ponovno v to vilo, bi ne mogla povedati, kako lepa si ti. Gospodinja pa je rekla, naj le verjamejo meni, ker imam za lepoto dober

okus. Glej jo, komaj si ga videla in si že ljubosumna name. Pripeljala bi te k prejšnji gospodinji, toda ona se je preselila prav te dni v Italijo.»

Julči ji je hitela lagati naprej, dokler je ni Klara prekinila.

»Nate nisem ljubosumna. Tega mladeniča bi jaz ne mogla ljubiti. On je otrok, še popoln otrok. Milan bi ga z eno roko položil sebi na ramo.«

»Boš že spoznala kak otrok je on. In ali ni lep?«

Klara je molčala.

»Lep je,« je poudarila Julči temno. »Če bi me on mogel ljubiti, bi odšla z njim do konca sveta. Tvoja žrtev ne bo tako velika, kakor se ti zdi. Sicer sem ti pisala vse. Če si se že odločila in prišla, ne igraj sedaj svet-nice! Nam ni dano, da bi izbirale. Zakaj me vendar spravljáš v slabo voljo, da govorim potem še sama bedastoče. Tako, razveseli se no vendar!«

Julči je zagrabila Klaro za rame in jo stresla razigrano, potem je skočila k umivalniku, vzela z njega posodico z gumastim balončkom, stisnila balonček in siknila med nagajivim vzklikanjem curek dišeče tekočine Klari v obraz in lase, potem pa še sebi.

»To poživi dušo, Klarica! S tem bi premamila deset Milanov, ki se jim še sanja ne o raznih čarovnijah, ki jih znamo ženske. Jutri pa boš lepša kot tista deklica tam na podobi. O, ko bi jaz nekoč vedela za take stvari, bi Martin nikdar ne videl Amerike. Jaz bi žvižgala in moj Martinček bi moral plesati, kakor bi jaz hotela.«

Julči je govorila kar naprej, dokler ni neko postarano dekle, katerega bujni kodri so tičali pod krog glave zavitim platnom, prineslo kosilo. Dekle je pozdravilo polglasno in tudi ona radovedno pogledalo Klaro.

»Ali hočete tudi vina? Ali pije gospodična vino?«

»Tudi vino prinesi, Marja,« je zaukazala Julči, Klara jo je pogledala začudeno. Julči se je namuznila: »Ali ne maráš vina? Imajo zelo dobro vino in tudi zelo dobre cigarete. Marja je kuharica. Doma je iz Tomaja, pa je že od otroških let v Trstu. Ne smeš biti preveč prijazna z njo, pa tudi s služkinjo ne. Zapomni si, ti si za obe gospodična. Sicer je služkinja stara že skoraj štirideset let in noče dosti govoriti. Le s Pepom bodi prijazna, pa se ne bo nikdar hudoval, če boš prišla kedaj, ko boš imela prosto, po enajsti uri domov. Seveda, gospa ne sme izvedeti zato. Berta se je danes čudno obnašala, toda nič se ne boj! Ona nima prave besede v hiši, kakor tudi gospod ne. Gospoda boš videla redkokdaj. On ne govori z nobenim rad. Če ti bo pa Berta hotela kaj reči, kar Mariju povej! On bo pa povedal gospe! Toda zakaj tako počasi piješ?«

Pred Klaro je stalo bogato kosilo, o kakršnem še nikdar niti sanjala ni. In vendar ni še nikdar obedovala s tako grenkostjo, kot sedaj. Ob vsaki žlici, ki jo je nesla v usta, se je spomnila, da obedujejo morda prav to uro doma oče, mati, Maša skledico močnika, da je morda že oče odložil žlico, da bi ostalo več materi in Maši, in da je morda odložila žlico že tudi mati, da bi Maša ne ostala lačna. Po kosilu bo prišel k njim Milan in se bodo pogovarjali prav o njej in bo mati morda zajokala...

Klara je sedaj komaj še poslušala Julči, ki ni hotela nehati z govorjenjem. Zazdelo se ji je, kakor da je postavljena v sredo neke razkošne, silno lepe, obenem strašne uganke, ki je ne bo mogoče razvozljati. Razkošje, ki ga je videla v sprejemnici in ta čudovita svetla soba, nepoznani ljudje, ob katerih tuje duše se je naenkrat zadela — potem Julči, ta Julči, ki je ni mogoče razumeti, kakor da ima za seboj prečudno skrivnost, angelci nad vzglavjem postelje, mladenič in mladenka na steni, potem ciprese in tista sinja živa sončna ravan, ki se gubi onkraj mesta v neskončnost, krik duše po domu, zbežanost in porajajoči se odpor — Berta ji ni dala roke, Berta jo smatra za kupljeno vlačugo... vse to se je spajalo v neko divjo, pestro podobo.

»Ali ne vidiš, da sem ti natočila vina,« ji je rekla Julči, ki je že izpraznila svojo čašo in si nalila znova. »Trkaj in pij z menoj!«

Klari se je tresla roka, ko je dvignila kozarec. Vina se je dotaknila komaj z ustnicami. »Ah, pojdimo v mesto,« je zaprosila.

Vstali sta. Julči je vzela široko krizantemo iz vaze, si jo vtaknila za bluzo. »Kako je lepa ta krizantema! Sedaj bi bilo še lepo valjati se po divanu. Pa pojdiva, no! Tebi se seveda vse to čudno zdi. Klarica, kako si ti neumna, bolj kot mlad golob, ki prvič poleti iz golobnjaka v svet. Sicer sem bila jaz tudi taka kot ti prve dni, ko sem dospela v mesto. Hi, hi, Klarica, veš, takrat je lazil za menoj mož moje prve gospodinje, ki je imel tak trebuh, da se je prikazal pol ure pred njim skozi vrata. Lahko bi zložil človek nanj vse limone in pomaranče celega trga, eno celo ladjo pomaranč in limon, ki jih je on prodajal. Gospa pa je bila tanka in suha kakor svetilnik ob cesti. Pa ga je nabila vsak teden. Jaz sem pa morala biti za tolažnico. Bogat pa je bil kakor Salomon in me je imel rad, dokler me ni gospa napodila, kakor da bi ne vedela, da tisti debeli Salomon ni zmožen objeti kakkega človeka, posebno ne, kadar se ga je napil. Hu, okrogel in grd je bil kot spužva.«

Julči se je smejala tako, da je odmevalo po stopnišču in po veži in se še doli po cestah ni nehala smejati. Pripovedovala je Klari vrsto smešnih dogodkov iz svojega življenja, kar pa je v Klari vzbujalo začudenje in grozo.

Ustavili sta se ob trafiki, kjer je Julči kupila cigaret, Klara pa denarno spremnico, ki jo je izpolnila takoj. Skoraj ves denar je nesla na pošto. V tem edinem hipu, ko je odrinila denar uradnici, je začutila pravo veselje... Naj bo kar hoče! Naše bom le rešila in naj umrjem takoj potem.«

Z radostnejšim obrazom je odšla z Julči nazaj na cesto. »Počakala bom par dni, potem bom pisala dolgo pismo domov in Milanu.«

»Boljše je, da Milanu ne pišeš. Ne zavezuješ ga, ko ne veš, kako bo čez leto dni s teboj! Ali pa mu piši na razglednici samo pozdrav! Pozdravi ga tudi v mojem imenu, saj se me še spominja. Bil je Martinov prijatelj!«

V pristanišču sta se ustavili nekaj časa. Mnogo ljudi je bilo zbranih po obrežju in po pomolih. Razigrano nedeljsko razpoloženje je prevzelo množico, ki se je za nekaj ur otresla skrbi. Mnogo mornarjev je postopalo

naokoli. Stiskali so roke v žepe in prepevali ali požvižgavali najrazličnejše napeve. Ta ali drugi je nagovoril dekleti. Julči je vsakemu odgovorila z drznim veselim glasom, vendar se ni hotela ustaviti pri nobenem.

Klari se je pa polagoma vzbujala radovednost. Iz neke kavarne je bilo slišati veselo godbo, kar jo je prevzelo tako, da je za nekaj časa pozabila na dom. Živost množice, lesketajoča se površina morja, ki je vse trepetalo v soncu, ladje, ki so stale tam pred njo kakor živi molčeči orjaki, ki počivajo utrujeni radi dolgih poti, potem vrišč, porojen ob povratku izletniškega parnika, ki se je vrnil iz Benetk, krik stoterih otrok, ki so se vsi razigrani podili po obrežju, vse to jo je navdajalo z nekim popolnoma novim čuvstvom, ki je bilo enako začudenju in opoju, polnem življenja in barv. Zahotelo se ji je, da bi se sedaj naenkrat prikazal Milan poleg nje, in bi šla oba pod pazduho, kakor hodijo te gospodične s fanti, skozi vso to množico, in in bi oba prepevala kako pesem.

Naenkrat je bil ta neznani svet krog nje čuden in lep. Minuta je bežala za minuto kot hitra lahna misel. Pozabila je popolnoma, da so sedaj v njenem kraju zbrana dekleta na koru in prepevajo. Polastilo se je je drzno čuvstvo, da se je upala storiti nekaj, kar bi se sedaj bala storiti vsaka njena prijateljica, da se je že iztrgala od doma in poletela v neznano, kljub strahu, kljub žalosti, ki jo je hotela popolnoma premagati v dnevih slovesa. To čuvstvo se je spreminjalo v samozavest in ponos.

Sedaj je tudi dobro videla, da se sto in sto moških oči prijazno ozira nanjo in se je zavedla naenkrat, da je res zelo lepa in da bi planil vsak teh moških za njo, če bi mu le s prstom pomignila. Tudi radi tega je hotela, da bi bil Milan sedaj pri nji, on, ki se je razsrdil, če je le hotela kdaj s kakim njegovim tovarišem govoriti tako prijazno, kakor z njim in je ni hotel peljati na ples, samo ker se je bal, da bi ne plesala tudi z drugimi. Sedaj bi šele moral videti Milan in se ne bi več obotavljal počakati zjutraj pred svojo kočo, če bi se ona poslavljala. Da, Julči misli prav. Pisala mu bo samo razglednico, pa če ji potem kaj odgovori ali ne.

Začelo ji je ugajati, ko jo je Julči neprestano opozarjala. »Glej, ta se ozira za teboj, ta se ozira za teboj, ta se ozira za teboj... Ali jih mika, kaj, mlado zrelo grozdje. Sicer pa si ti, Klara, sedaj živa in rdeča kakor rdeča lilija med drugimi cveticami ob potoku. Reci komu, naj skoči zate v morje, pa bo skočil. Ti mornarji — po cele mesece se vozijo brez ženske, potem pa padejo skoraj v nezavest, kadar jih barka pripelje v пристanišče. Že sto korakov daleč vidiš, kako jim razbija srce.«

Z roko v roki sta se izprehajali par ur, smejali sta se neprestano in se šalili. Kdorkoli se je ozrl vanje, je mislil, da sta morda najsrečnejši bitji na vsem obrežju in vendar sta obe s tem naenkrat pričaranim veseljem, le za nekaj časa pregnali težke misli v podzavest.

Ko se je zmračilo in je potem zagorelo mesto v rojih žarnic, je Klara, ki je naenkrat zopet vtrepetala pred mislijo, da se bo treba kmalu vrniti v vilo, sprejela brez obotavljanja Julčino povabilo, da bi šli v kino.

Napotili sta se takoj proti Vodovodni cesti, kjer je stalo največ zabavišč. Gneča po Korzu je bila zelo velika. Julči se je rinila med neprestanim smehom skozi množico in vlekla Klaro za seboj, dokler nista vstopili v krasno vežo Ekselsior-ja, kjer je Julči kupila vstopnice in peljala Klaro potem v sijajno dvorano nekam daleč gori v ozadje, kjer je Klaro, ko je sedla, omamilo nadišavljeno ozračje in živahni, nepritajeni šum množice pred njo, kakor s pijanostjo.

Še nikdar ni bila Klara v kino. Daleč tam pred njo se je belilo platno. Mislila je, da je to zavesa od odra in se je začudila, ko je nekaj polnagih plesalk planilo pred platno na ozki podij in so drvele potem na desno in levo kakor sinji metulji. Za njimi je nastopil šaljivec, obnašajoč se in prepevajoč kakor norec, potem skupina dečkov in deklic, otrok, ki so prepevali z otožnim, pritajenim glasom, kakor da bi jokali, dokler jih ni naenkrat prepodila nevidna godba in so planile na platno pojoče slike, pred katerimi je ostrmela Klara, kakor da bi se godil čudež, s široko odprtimi, v platno nepremično uprtimi očmi.

Pred njo se je godilo zanj o nekaj nemogočega — kar si je doslej predstavljala, da se zgodi lahko samo v pravljici — prepevali so gozdovi, nad pokrajino je gremela nevihta, valovalo je žito in trte so se priklanjale pred njo do tal. Potem so se razgrnile razkošne dvorane, polne prečudnih lepotic, pojočih šenc ljudi, razigranih plesov in ljubezni. Kadarkoli se je Julči ozrla v Klarin obraz, se je nasmejala. Klara ni slišala ves čas nobene njene besede. Ko se je končno zopet razsvetlila dvorana, je Klara zavzdihnila, kot da bi se prebudila iz sanj, ob odhodu pa ni bila vesela.

Zamišljena je stopala poleg Julči in ni odgovarjala na njeno živahno govorjenje. Prav do vile jo je neprestano spremljala misel: »Ali je res na svetu vse drugače, kakor sem mislila, da je? Ali je bilo vse to, kar sem mislila, da je bilo prav, le laž? Ali sem bila do sedaj slepa neumnica? Ali pa je laž vse to, kar gledam sedaj.«

Krčevito se je oprijela Julčine roke. »Prosim te, zelo lepo te prosim, ne pusti me jutri same v tem kraju! Julči, prosim te, pridi jutri k meni!«

»Bom, samo bojim se, da to ne bo prav gospej, še manj pa njemu,« je odgovorila Julči grenko. »Vendar če hočeš — seveda, Klarica, prav gotovo pridem.«

Od zvonca prebujen je pridrsal Pepo do vrat in odklenil. Julči mu je, tako da je Klara videla, stisnila liro v roko. Starec se je priklonil, potem je spoštljivo spustil Klaro, da je stopala pred njim proti vratom, ki so široko odprta zijala iz teme in jih zaklenil potem, ko je Klara stopila skoznje.

Julči je stekla do konca ograje in strmela mnogo minut proti prvemu nadstropju. V mesečini je stalo visoko okno ostro zarisano na beli steni. Za oknom ni svetila nobena luč, le na steklu se je lomila mrtva, hladna mesečina. Okrenila se je, naenkrat prepolna utrujenosti. Ves nasmeh je

izginil z njenega obraza. Tavalala je s povešeno glavo dolgo po ulicah, na katerih je polagoma umiralo življenje. Krog polnoči je odtavalala iz središča v staro mesto. Ko je stopala po strmem stopnišču, je bil njen obraz kakor obraz starke. Silno se je zdrznila, ko jo je nekdo pred vrati njene sobe nenadoma zagrabil za roko. Sunila je v človeka pred seboj s pestjo in odskočila.

»Dve uri sem čakal na vas,« je vzkliknil tisti človek.

»Ne bo nič. Rekla sem vam, da ne lazite te dni za menoj! Sicer pa čujte — prav nič več se mi ne bližajte! Vas ne bom sprejela nikdar, ste razumeli, vi polizanec! Lahko noč!«

Človek je zaklel in odtaval skozi temo po hodniku. Julči je z jezo zaloputnila vrata za seboj. Nekaj hipov je obstala, ne da bi prižgala luč, sredi sobe. Nato se je zakrohotala glasno, vzela zopet steklenico iz omare in pila iz nje minuto dolgo brez kozarca. Potem je stisnila obe pesti na prsi, stopila k oknu in zapela gledajoča proti nebu:

— Sul mare lucica l'astro d'argento...

— Nad morjem sveti zvezda srebrna...

Pela je poltiho, nekoliko hripavo, dokler ji niso sredi pesmi naenkrat zakrile utrujene trepalnice mračnih, temotnih oči. Zakrožilo se ji je v glavi, omahnila je oblečena na posteljo z obrazom v blazino. Nekočlikokrat je počasi udarila s pestjo po robu postelje, potem pa je naenkrat vsaj za nekaj ur odrešil spanec ubogo dekle.

VII.

Zgodba o upornem galebu.

»Ali boste sami znali poiskati sobo,« je vprašal Pepo. Klara je pokimala. »Lahko noč,« je želel starec in izginil naenkrat na desno v svoje stanovanje.

Po prstih je stopala po stopnišču in zadrževala dihanje. Od nikoder ni bilo slišati glasu. Vrata njene sobe so bila samo priprta. Vstopila je in pregledala v hipu sobo, ki je bila žarko osvetljena od mesečine. Nikogar ni bilo v njej. Zaprla je hitro vrata in se razveselila, ko je videla, da je tičal v ključavnici ključ. Zaklenila je in prisluškovala, ali je slišati odkod korake. Vse je bilo tiho.

Skozi okno se je svetilo mesto — potem pa ravnina, po kateri se je lesketala dolga, dolga zlata cesta mesečine. Zazdelo se ji je, da sega ta cesta od daljnega obzorja čez vse morje, med mestom in med obema cipresama skozi okno prav do njenih zenic. Toliko lepote je žarelo v tej tihi podobi, da je nekaj časa nepremično strmela vanjo. Ali ni tega gledala nekoč v sanjah, ko je še bila otrok, prav majhen otrok? Ali je mogoče, da bi se zgodilo sedaj nekaj, kar bi ji v tej lepoti razbilo dušo?

Prižgala je luč.

Posodje je bilo pospravljeno z mize. Ozrla se je zopet k postelji, ki je bila odgrnjena. Na njej je ležala svetlosinja nočna haljica, preple-

tena z rdečimi trakovi. Pohitela je k ležišču in dvignila haljico, ki je bila lahka, kakor da bi bila iz svile. In vendar ni bila iz svile? Še nikdar ni videla takega blaga. Oči so ji zagorele. Vedela je, da je haljica namenjena njej. Z nasprotne strani se je bleščalo zrcalo. V očeh je Klari zagorel čuden ogenj. Slekla se je in ogrnila haljico ter pristopila k zrcalu, ki je bilo visoko kot njeno telo. Zagledala se je v podobo pred seboj, v to od nje še nikdar videno podobo. Haljica je valovala iznad prsi prav do tal. Na tem svetlosinjem polju je zagledala tik nad srcem pod rdečimi trakovi s svetlimi belimi nitkami uvezeno ptico, ki je široko razprostirala krila, kakor da leti daleč nekam v neznano. Klara se je nasmehnila tej podobi pred seboj z neveselim nasmehom, dasi je bila podoba prelepa.

Ugasnila je luč in legla na blazine. Dolgo ni zatisnila oči. Naenkrat se ji je zazdelo, da že sliši čudovito godbo, ki je pela ta večer s platna v kino — potem žalostna pesem otrok na odru — Bertin smeh, blede obraz mladeniča, s katerega so široke črne oči strmele vanjo... Težka utrujenost ji je ujela misli. Z mize so se dvigale krizanteme, široki cvetovi, pozlačeni od mesečine — cesta po morju...

Trepalnice so se zgrnile. Klara se je nasmehnila. Po zlati cesti je prihajala Maša. Stopala je lahno, kakor bi ne imela poti pod nogami, in jo pozdravljala že od daleč z drobno ročico. Potem je pokleknila pred sestro: »Klara, počesi me!« Česala je z desnico, z levico je božala lase. Otrok se je smejal neprestano in razigrano.

»Kupila ti bom zlat glavnik, Maša,« je rekla Klara.

»Zlat glavnik in mnogo kruha in knjigo s podobami,« je odgovorila Maša, »s podobami in pravljičami.«

»V njej bo pravljičica o beli ptici nad sinjim morjem.«

»Nad sinjim morjem.«

Klara se je smejala veselo in razigrano. Česala je z desnico, z levico je božala Maši lase, dokler ni vzšlo sonce. Nekdo je potrkal na vrata. Klara je odprla oči in se prenehala smejati. Svetlo jutro je svetilo skozi okno. Planila je z ležišča. Pred vrati je bilo slišati ženski glas. Odprla je. Pred njo je stala Berta, napravljena za šolo. Njen blede obraz je bil nekoliko utrujen, vendar miren in ne zbadljiv. Rekla je: »Dobro jutro, nevesta! Oprostite, da sem vas zbudila. Ako želite še spati, spite lahko dopoldne, kajti ura je osem in ženin je odšel v šolo. Pride šele za kosilo. Tudi jaz moram v šolo k sestram Naše Gospe. Videla sem, da ste se zaklenili? Kdor prejema denar, ta ne sme imeti zaprtih vrat, kajti kako naj potem prejme denar?«

Klara je silno zardela in z grozo zastrmela v Berto, ki ni umaknila oči od nje.

»Gospodična, ko bi vi vedeli, bi... umrla bi rajši, čujte jaz...«

Glas ji je obtičal v grlu in ni mogla govoriti več.

(Dalje prih.)

P. Eostahij, O. F. M.:

Šmarnice zvonijo . . .

*Priroda vstaja pomlajena
in spet smehlja se mesec tvoj,
tvoj majnik, o Gospa češčena,
ki nežno veže nas s teboj! —*

— Otroške šmarnice zvonijo:
»Lepó pozdravljajte Marijo,
ko milosti vas vabi čas
sedaj, ko majnik je pri vas!« —

Kak ljube so podobe tvoje,
Marija, jasni vzor devic!
Po svoje vsaka srcu poje
in slednja je ljubezni klic...
— Oznanja Cerkev tvojo hvalo,
pozdravlja te, lepót zrcalo:
dal čast ti Večni je Vladar,
da proa si, najvišja stvar! —

Ti vsa nedolžna in deviška,
v spočetju že brezmadežna!
Najlepša krona te svetniška
krasi, o Mati blažena...
— Odbrana od svetov Gospoda,
da rajskih si cvetlic posoda,
Kraljica zemlje in neba,
ljudem in angelom Gospa... —

Pozdravljena, največja žena,
Ti Mati Božjega Sinú
v svetosti Duhu posvečena
v rešenje našega rodú —!
— Poštene, blage porodnice
in čiste, čednostne device
in vdove: vse naj Te časte
in srca svoja izročé! —

O, tudi moški vsak spoštuje
in ljubi tebe naj zvestó
z ljubavjo sveto, ki presnuje
duhovno bitje za nebo! —
— Zaveznica dobrotna bodi!
Naj Tvoja roka duše vodi
h Gospodu, Kralju vseh vekov:
Ti s Sinom daj nam blagoslov! —

Na zemlji, Blaga, Te častimo,
ljubeče Te pozdravljamo,
orlin se tvojih veselimo
in vneto jih proslavljamo...
— Nakloni, Mila, varstvo svoje,
da zmagamo vse časne boje! —
Ne, prošnja naša ni zaman:
nekoč nam vzide večni dan!

Fr. Kralj.

Ana Galetova:

V maju.

*Jablana je pa nevesta!
Čisto se je upokojila,
v belo hrepeneče roke skrila
in zasanjala v skrinost.*

*Maj vsak dan pri njej vasuje.
Bolno gledam v njene veje:
V belih zibkah upe greje —
sanje rastejo v dolžnost.*

Kraljici majnika.

Najpečji govornik XVII. stoletja je stal nekoč ob grobu slavne princezinje. V svojem veličastnem govoru jo je prikazal kot hčerko, ženo in mater kraljev. Zgovornost velikega učenjaka naj mi odpusti, če moram reči, da poznam še slavnejšo princezino. Če v Henriki Angleški zgodovinar lahko pozdravlja tri prikazni kraljevskega veličanstva, lahko pozdravlja kristjan v nebeški Gospej tri prikazni božjega veličanstva in kliče ob njenih nogah: »Pozdravljena, hčerka, izvoljenka in mati božja!«

Hčerka božja! Njegovo delo, Njegov umotvor, od vekomaj namenjena, da popravi propad antičnega človeštva! Druga Eva, izšla iz Njegove roke, da povzdigne svet! Oče sam je pripravil zibel svojemu Sinu v njenem čistem telesu. Ali jo vidiš kristjana? Mlada Devica je, vzor večne nedolžnosti, večne čistosti je. V njeni duši so začrtane poteze večnega Očeta. In Oče jo ljubi kot hčerko!

Prišla pa je ura, ko jo je ljubil tudi kot svojo izvoljenko. Večni sam je bil ves očaran ob popolnosti svojega umotvora. Združil se je z njo, s to stvarjo, tako neizrekljivo lepo, tako vso popolno in sveto. »Večni kralj se je zaljubil v njeno lepoto!«

Ta plemenita Gospa pa ni samo hčerka, ni samo izvoljenka večnega Kralja. Več kot ljubezen hčerke, več kot ljubezen izvoljenke hoče od nje. Kaj naj rečem o tebi, sveto božje materinstvo? ničesar ni, kar bi izrazilo velikost mojega občudovanja in globino moje hvaležnosti. Govorite vi, slavni cerkveni očetje, vi učenjaki preteklih vekov! Pridite vi vsi, ki ste nam govorili o Njenem kraljestvu! Ti nežni sveti Bernard, tako odan kultu nebeške Gospe, ti, sveti Albert Veliki in tvoj učenec sveti Tomaž Akvinski! Sveti Dominik in sveti Bonaventura in ti nesmrtni Francišek Saleški, vzor škofa! Pridite in pozdravljajte Marijo, boljše kot moje pero to more! Pozdravljajte hčerko, izvoljenko in mater božjo! Pridite in občudujte tudi vi, velikani antične modrosti! Poglejte in občudujte njen molk, poln vere, njeno zatišče, polno odpovedi, kjer živi v gledanju svojega Boga! Pridi, ti, ki si iskal resnice v dobrem in v kreposti, pridi in priznaj, da njena modrost nadkriljuje tvojo modrost! Pridi, ti, ki si se odlikoval v iskanju popolne lepote, pridi in priznaj, da si jo sedaj našel v nebeški Gospej! Priznajte vsi veki, da se z Marijo konča antika in začne moderna doba, da je betlehemski hlev grob antike in zibel novega človeštva! Zastonj, o plemenita Gospa, si skrivala svojo slavo v galilejski vasici, zastonj si skrivala svoj zaklad v nežni ročici! Kraljica nebes in zemlje, kraljica časa in večnosti si odslej!

33—1933.

Radi praznujemo spominske dni pomembnih ljudi; rojstne in smrtne dni umetnikov, učenjakov, pesnikov. Take dni se spomnimo, da so bili, da jih ni več, da pa njihov spomin živi med nami.

V letošnjem letu pa praznuje ves svet najveličastnejši spomin smrti Najpečjega, ki je kdaj hodil po zemlji, pa

tudi še cele vrste najznamenitejših dogodkov, ki so se v čudoviti gostoti vrstili tik pred Njegovo smrtjo in za njo ter tvorili početke Cerkve, hierarhije ter še danes dokumentirajo nje božje poslanstvo.

Tisoč devet sto let je minilo letošnji veliki četrtek, odkar se je vršila zadnja večerja in je bila postavljena presveta Eucharistija.

Tisoč devet sto let je minilo ta dan, ko se je prvič na svetu opravila sv. maša, izvršilo prvo sv. obhajilo apostolov in so bili postavljeni za mašnike, ki naj sami in po svojih potomcih v vsej bodočnosti opravljajo presveto Skrivnost.

Tisoč devet sto let je preteklo odkar, je bil Kristus-Bog grozovito mučen, pribit na Križ in je umrl na njem, da odreši svet.

Tisoč devet sto let je preteklo, odkar je pod križem nesebično dal svojo Mater za mater vsem zemljanom.

Tisoč devet sto let je preteklo, odkar je Kristus vstal od mrtvih, izpričal s tem resnico svojega nauka in nam dal poroštvo prihodnjega vstajenja in večnega življenja.

Tisoč devet sto let je pa tudi minilo, odkar je postavil zakrament sv. pokore, v katerem je dal apostolom in njihovim naslednikom oblast odpuščati grehe.

Tisoč devet sto let je tudi minilo, odkar je postavil apostola Petra za svojega namestnika in traja od tedaj nepretrgano primat rimskega papeža.

Tisoč devet stoto leto pa tudi poteka, odkar se je Jezus, Bog, Odrešenik, vrnil v nebo in sedi na desnici Očetovi.

Tisoč devet sto let bo preteklo o binkošti, kar je poslal Tolažnika sv. Duha svoji Cerkvi.

Tisoč devet sto let poteka, odkar so apostoli sprejeli od Kristusa naročilo, naj se razidejo po vsem svetu in uče vse narode ter jih krščujejo.

Tisoč devet sto let je od začetka katoliške Cerkve.

Vse letošnje leto je torej en sam jubilej najčudovitejših in najznamenitejših dogodkov, ki so povzročili preporod sveta, življenja in kulture, katerih zrele sadove uživamo. Ni še svet praznoval veličastnejše obletnice od letošnje in ni je še bilo obletnice, ki bi nas spominjala večjih dobrot za čas in večnost.

Prav nič čudnega, če Kristusov namestnik vabi ves svet, naj na poseben način praznuje ta spomin v svetih krajih v Palestini, v Rimu, ali tudi v domači župniji s svetim letom, ki ga je proglasil. Katoličani vsega sveta se pripravljajo, da na najveličastnejši način proslave jubilej s sv. letom. Tudi Slovenci ne smemo zaostati.

Beloglavec-Kranjc Draga:

Maj.

Ko princ iz pravljice prihaja:
ga mladi solnčni žar obdaja,
na stezah belih belo cvetje,
v višavah srečno, mlado petje.

Le srca žalostna so, nema,
ker v srcih mraz je še in tema.
Oči zro tuje v cvetni raj:
»Kako, da k nam je prišel maj?!«

V oltarju bela luč zasije,
tolažbe sladke bednim lije —
in sto besed je le en glas:
»Kraljica maja, pros' za nas!«

Beloglavec-Kranjc Draga:

Pomladna.

Čez noč: je cvetov sto vzcvetelo
in pesmic sto je zazvenelo,
ker zemljo je nebo objelo.

Čez noč: je v mojem srcu luč
vzplamtela
in z žarom svetlim zagorela,
da revno bo srce ogrela.

Čez noč: je v duši vstalo hrepenenje;
objela petje bi, cvetja dehtenje.
O, lepo kakor sanje je življenje!

Pomladna idila.

Marija, žalostne imaš oči . . .

*Marija, žalostne imaš oči.
Klečim, klečim in me boli,
kot me boli pred jokom.*

*Kdo kriv je, Mati, da je solzen Tvoj
in žalosten nemir v očeh? obraz
Jaz in moj greh?*

*Na križu vidim zapljuvan obraz,
kroave, ranjene dlani,
v čelu trn, na licu kri.*

*Kdo pljunil Te je v lice, o Gospod,
kdo Ti zabil s pestjo je trnje v čelo,
kdo bil žebelj je skozi sveto dlan,
kdo Ti predril je desno stran,
kdo Te obesil je za ure tri?
Molk.
A iz molka: Ti!*

*Marija, žalostne imaš oči —
odpusti mi, odpusti mi!*

Likovič Joža:

Hčere beže . . .

(Nadaljevanje.)

Medtem je Matevž prinesel srečko, ki jo je nedavno kupil na pošti. Ves vesel jo je pokazal Ančki. Ako bo kaj zadel, bo prišla takoj domov ter bodo zopet skupaj živeli. Dokupil bo sveta in napravil živino. Odkar se je ponesrečil oče v liških šumah in je ostala družina brez rednika, je bil on tisti posrednik, ki je umel z neko očetovsko skrbnostjo in potrpežljivostjo ohranjati družinsko skupnost. Predvsem je skrbel za mater in Uršo. Ančka je morala z doma, ker je najmlajša in najlepša! Sicer mu je bilo žal za njo, toda usodi se ni mogel upirati . . . Za druga dekleta se ni vнемal. Pred leti je skrivaj ljubil lepo Lucijo, ki je služila pri Švigljevih. (Kako ljubka je bila, ko se je vrtela v belem, ozkem predpasniku med gosti. Toda zanj ni marala, njegov kruh je bil trd in težak, železniški krampar preneroden in neveden. Odšla je v mesto, redko se je vračala domov, njemu je ostal samo majhen sen o davni sreči. Tako je zatajil samega sebe in podredil lastni dobrobit sreči rodne hiše. Med fante ni zahajal, morda je na zunaj ostarel. Vendar bi se rad rešil s paškega brega v prijazno nižino, kam k Borovnici, na veliko cesto, kjer bi se zložneje živelo in bi bila železnica bližje. To upanje je navezal na Ančko in srečko. Sezidali bi novo hišico, on bi si zgovoril svoj kot, pomagal pri odplačilu dolga, mati in Urša bi imeli varno streho, Ančka bi si pa poiskala pridnega moža. Morda se bo le omečil Tinetov oče, ko bo uvidel, da je Ančka vredna družica njegovemu sinu . . .

Na gori so udarili zvonovi ter prijetno potrkali na okenca in srca. Ančki so se zazdeli ti priprosti pomenki z domačimi malo otročji, v mestu se je privadila zanimivejših pogovorov. Mati je sicer želela, da bi ostala še med njimi. Toda Ančka mora danes k maši na Žalostno goro. Tinetu je tako obljubila, naj mu usliši prošnjo. Popravila si je lase, razplela lepo kito in se poslovila. Skrivaj je odtrgala rožmarinov vrh in ga položila v molitvenik.

»Pazi in spodobno se obnašaj. Ljudje ne prizanašajo z očitki, vsak gib opazijo, sleherni pogled prestrežejo.«

Zares. Ljudje so tako neusmiljeni, preradi opravljajo objokane oči dekleta, ki se ji je izneveril fant ali je pa celo zabredla. Mati je stisnila Ančki v roko nekaj drobiža, da ga bo darovala po sv. opraviilu. Vročo molitev je pošepetala za hčerjo, ki se je skrila pod železnico:

»Ohrani nam jo, Marija, da bo ostala čedna in dobra.«

Ančka se je še enkrat pokazala na železniškem nasipu, kakor da je zaslutila materino molitev. Zamahnila je v pozdrav in zaklicala:

»Mati! Kosilo napravite malo pozneje, opravilo se bo gotovo zategnilo. Marjetino mater bom obiskala popoldan, tudi za nas bo še ostalo mnogo časa do desetega vlaka.«

Pri Rožmanovem kovaču jo je že nestrpno čakal Tine; voz je bil nanovo prepleskan, konja iskra in neugnana. Fant je veselo počil z bičem, malce razburjen segel dekletu v roko in jo posadil poleg sebe. Konji so zapeketali, medeni okraski so se zableščali v soncu, beli vrtinci so se zaprašili za njima. Ljudje so se radovedno ozirali in ugibali. Toda fant in dekle se nista zanimala za nje, sonce se jima je smejalo preko ramen. Tine je pozabil na gnev, ki ga je grizel dolgo zimo, ker mu je ušla tako nenadoma. Samo rahlo ji je očital, zakaj mu je tako malo pisala. Troje razglednic je poslala, brez posebne naklonjenosti in ljubezni. Še vedno je tičalo nekaj kljubovalnega v golih pozdravih. Ančka se je poredno smejala. Mladič je skrivaj opazil, da se nekdanji ni tako smejala! Včasih se ni prikazalo kraj ustnic dvoje dražestnih gubic, ki so dajale sedaj njenemu obrazu nekaj prave zrelosti in nenavadne privlačnosti dorastle mladenke. Kostanjevi lasje, močne obrvi, lica posebne barve, malo bela, malo rožna, volnena čepica z modrim trakom, novo krilo, vprašanja in skrivnosti, pred katerimi se umaknejo celo modrijani in zapro knjige. Toda iz oči ji je še vedno sevala dekliška nežnost, oči so ostale plahe in poštene.

»Veš, v mestu tako hitro mine čas! Komaj se spomniš na dom, že te prehiti novo delo. Poleg vsega se zanimam še za kuho, da bom v mestu več pridobila. Nič se ne žalosti, boš pa danes več povedal.«

»Če boš kaj radodarna z odpustki,« se je dobričal Tine in vnovič počil z bičem, da je dolgo odmeval pok vzdolž železniške proge. Ančka mu je zateknila v gumbnico rožmarinov vršiček, zelen in dišeč. Tine bi najrajši zavriskal, toda danes je praznik in ni hotel kaliti svečane zbranosti, ki je oblivala božje stvarstvo. Mlin pod Goričico je počival. Psiček je mežikal na pragu, dva nerabna mlinska kamna sta bila prislonjena kraj vrat. Otroci so pritekli na prag in dolgo mahali za njima, rdeči piruhi so se svetili v njihovih rokah. Voda na jezu se je bleščala kakor težko srebro, sredi barja so pregorevali v ozračju biserni curki, morda je kapala rosa z brez... Na gori je začelo prizvanjati. Po stezah med grmičevjem so spele gruče ljudi, ki so prihajali z Brega, Pakega in Goričice. Tine je pogнал konja, da sta poskočila, kakor bi zavohala udobno

stajo in sladko seno. Cesta je zapela, na ovinku so se spustili kričeči otročaji za vozom; na železniškem mostu čez Ljubljano je zapuhala lokomotiva, bela griva se je zvrtnila nad progo. Tine bi se najrajši peljal še naprej, vsaj do tistega oblčka nad Korenom, ki bi ju za vekomaj skril.

V Kamniku sta pustila voz pri Petriču, sama pa sta se uvrstila med znanke, ki so po bližnicah hiteli proti cerkvici. Ljudje niso mnogo govorili; kadar so udarili na gori zvonovi, so se starke pobožno prekrizale in povesele oči. Pri mežnariji so postavili medicarji bele stojnice, na katerih so se bleščali sladki odpustki, podobice in pozlačena drobnarija. Od Prevalj se je spustila nova vrsta vernikov, Jezerci, Rakičani in zamudniki z borovniške fare. Okoli cerkve se je napravila prava gneča. Svetišče je sicer majhno, Marija tako žalostna in uboga sredi sedmerih bridkih mečev. Toda ves barjanski svet se zateka k njej. Od grajskih v Bistri do izanških 'zavodov' in posek, od Krima do polhovgrajskih grebenov, pod katerimi zevajo hudourne globoče in strahotni udori z umazanimi vodami... Mnogo vernikov se je zbralo. Ančka je komaj našla majhen prostorček pred altarjem sv. Jukunda. Po dolgem času je mogla zopet pobožno moliti in se zbrano pogovarjati z Bogom. Vseh se je spomnila v molitvi, tudi Tineta in njegovih obljub. Da bi ga vzela za vse življenje? Nevšečna misel se je prikradla in zmedla molitev. Življenje je vendar dolgo, tudi enolično lahko postane, ako se navežeš na eno srce! Kolikokrat se skrha zvestoba; priteknejo se še druga presenečenja in nesreče. Kaj je naredil Centa Vide s svojo ženo, kako pretepa stari Dormiš svojce, kakšen revež je Brancijev Tonaj... In končno? Zakaj bi se navezala ravno na Tineta? V mestu se lažje sanjari, tam so svetle izložbe in živahne ulice, tam bo morda srečala še nekega drugega, ki jo bo odvedel na morje. Sanje in hrepenenje neizkušene mladenke... Srebrnčasto lepoticje na altarjih se je skrivnostno lesketalo. Steklene solze na lestencih so bile polne ognjenih utrinkov, prastara tišina je bila razgrnjena pod posvečenimi oboki, božja milost se je skrila v zlatem sončnem žarku, ki je polzel skozi pisano okno. Ančka se je ozrla po vernikih. V kotih so se tiščali svetlolasi otroci, gospodarji so se sklanjali, enkrat za milost, enkrat za odpuščenje grehov. Starke v črnih kočemajkah so urno pregibale vele ustnice in se skrivaj smehljale v pobožni zavervanosti. Za nje je bila Marija še vedno majhna, drobna in belih lic, kakršno kaže šentajnar pri sv. Ani; njim so se smehljali angeli tudi v cerkvi glasno, kajti njihovega preprostega čuvstvovanja niso razdvajali dvomi, verovalo in jokalo je le njihovo srce. Njim je bil tudi Jezus majhen revež, ki ne more hoditi. Taka je vera ubogih, ki so deležni posebne duhovne milosti, ker ne razglablajo s suhoparnim razumom, ampak verujejo s srcem in ljubeznijo. Gospod prihaja k njim kakor dete, ljubljeno in pestovano. Tako je verovala tudi Ančka, tako je nekoč molila njena mati, ki ji je vcepila strah božji in prvo molitev... Po darovanju okoli altarja sta se našla s Tinetom na tratici pred cerkvijo. Topel predpoldan se je končaval brez sence. Sonce

se je odražalo v svetih cerkvenih oknih, v zlatem jabolku vrh stolpa, na lipah, po livadah, med bleščečo roso, vsepovsod, ah vsepovsod tudi v njunem srcu. Zima z neprilikami in tegobo je prešla. Tine je odpustil, Ančka pa je pozabila nadloge, ki so jo doletele v prvi službi. Mlada srca kmalu prebolijo.

V meznariji so se oglasili fantje, nekje so ubrale dekleta pobožno pesem. Otroci so se zbirali okoli Zamudovega Lovreta, ki jim je vnovič povedal zgodbo o rakiškem kmetu, kako ga je hudič zmedel, da mu je zapisal dušo kot berač židu blago. Končno se je le rešil hudičeve nadlege ter je v zahvalo daroval žalostni Materi božji na gori dvoje krempljev, ki so še vedno obešeni kraj njenega altarja. Pravil je povest o gorskem cerkovniku, ki ni veroval, da lazi hudič med ljudmi; končno je pripeketal zelena hudoba na Žalostno goro, udarila z repom ter bruhnila ogenj in žveplo, da je tri dni smrdel hrib po peklenski gnusobi... Na stojnicah so zbirali odpustke, fantje so dražili dekleta. Tine je poklonil Ančki brušeno zrcalce, ona mu je darovala medeno srčece. Spotoma je zvedela od znank neke neprijetne besede, ki so se nanašale na Marjeto in njeno življenje v mestu, češ da se je zavrgla! Novice so bile sicer brez podlage, iz namigavanj je mogla sklepati, da ji zamerijo, ker posnema Lucijo in se udinja v hotelu. Da bi bilo vaško mnenje tako občutljiva struna, na kateri bi se zaznal sleherni tresljaj? Niti v mestu ni slišala o njej kaj slabega. Kuharica Mina je vendar silno tankovestna ženska, gotovo bi ji zaupala, ako bi imela Marjeta kakšno grešno znanje. Pazila bo... Toda danes je hotela pozabiti te vznemirljive vesti, danes je še doma, kjer ni greha in premetenih zapeljivcev. Tudi ni želela, da bi slišal take vesti njen Tine! Odvedla ga je na rob tratice, kjer se odpira najlepši razgled na barje. Vse je bilo tiho, veter se je zgubil v Menišiji, borke na Trebevniku se ne ganejo. Vasi so se zagrnile z dimasto kopreno, vso barjansko planjavo je zajel blažen mir. Od Mrkuna do Rožmanovega kovača, od Tičarjeve bajte do Marinovega mlina in Drašlerja na Dolu, od Figarčkove žlahte z belo hišo do Kamina na Ljublanici... Povsod poldan in mir božji!

Prisrčen povratek je še bolj povezal dvoje src. Ne moreta se ločiti z običajnim postajanjem in spremljanjem. Tine zapelje konje domov, potem se snideta pri Mrkunu. Kaplja rdečega vina, dehteča cigara, sonce v oknih, ljubezen v srcih! Kar sta si že davno obljubila, zopet obnavljata. Ančka ga bo zvesto čakala. Pri gospodi se bo naučila boljšega gospodinjstva, nekaj bo prihranila, pridobila bo tudi na omiki in uglajenosti.

Pri fari je pozvonilo, začela se je ura popoldanskega češčenja. Dolgo sta se zamudila, skoraj predolgo! Kaj bodo rekli doma? Slovo se je za-tegnilo. Tine bi šel rad z njo v mesto. Toda ne more zapustiti doma, ker je oče nespravljiv s tako mislijo. Delaj doma, ženi se doma, umri doma! To je očetovo izročilo, sveto in nespremenljivo!

IV.

Belo nedeljo je odšla kuharica Mina zopet v samostan; oblekla je široko, težko krilo, svileni jopo z našitimi čipkami in rjavo ruto, ki jo je kupila pred leti, ko je vezala birmo neki mlajši sorodnici. Skrbno se je pripravila za obisk, ki je bil za njo vedno častitljiv dogodek; s seboj je vzela debel molitvenik s koščenimi zaponkami in molek z božjepotnimi svetinjami. Tokrat je povabila tudi Ančko, naj se ji pridruži. Do mraka ju ne bodo pogrešali, gospoda je odšla itak na Posavje. Najprej obiščeta njeno sestrično; postregla bo s čokolado in sladkimi kruhki. Nato jo bo vzela v samostansko kapelo, kjer ima Marijina družba mesečni shod in slovesne večernice. Gotovo ji bo dopadlo! Julči tega ni treba praviti, ona se rada norčuje iz pobožnih navad. Mina se je užalostila, ker ni mogla pridobiti mlade hišne za članico Marijine družbe; ona rajši zahaja v kino in Tivoli, kjer najde fantovsko družbo. Pri besedah »fantovsko družbo« je Mina lahko zamižala in zmajala z glavo. Mina ni zahajala v Tivoli, tam se pase satan in zavaja neizkušena dekleta.

To opozorilo Ančke ni razočaralo; kmalu po prihodu v to službo je opazila, da tli med Mino in Julči neko ljubosumno, nepovoljno razmerje, morebiti komaj znatno, a zato tem bolj boleče, ki pa doslej radi kuharične prizanesljivosti in dobrega srca še ni izbruhnilo v prepir. Sicer je bila Mina napram mnogo mlajši hišni morda nekoliko trmoglava, vendar je tako obžalovala svojo godrnjavost ali prenačljivenost, ki jo je izzivalo Julčino posmehljivo ravnanje, kadar ji je dala do dobrega čutiti, da je ona prva med posli ter ji mora biti kljub starosti pokorna! Toda to le mimogrede! Sicer sta vladala mir in sloga. Mina se je redko smejala, napram sami sebi je bila nenavadno stroga; morda se je navzela tega zatajevanja in spokornega duha ravno od sestrične v samostanu, kjer se sedem besedi zamolči in komaj vsaka deveta beseda izgovori.

Med potjo sta obe umolkni; zvonovi so oznanjali osmino Jezusovega vstajenja in poveličanja; zadnjikrat so se trkali na bronasta prsa ter dajali čast in slavo, jutri bodo zopet vsakdanji in neopaženi od množic. Mina je mislila na sestrično in pobožen pogovor, ki se more razplesti samo sredi samostanskega zidovja. Neizrečno je hrepenela, da bi prihranila nekaj denarja za doto in prebila poslednja leta med samostanskimi sestrami. Tam bi se udeleževala skupnih molitev in svetosti. Poslušala bi petje sestra, ki prepevajo v koru tako sladko in sveto. Imela bi svojo sobico na vrt, kjer samevajo ciprese in grulijo družine golobov. Čudovita doživetja, ki jih je bila deležna že od prvih let, ko je začela služiti v mestu. In pri ravnateljavi družini kuha že osemnajst let! Odmrla je gorenjski vasici in jasnim planinam. Domov se je vračala le tedaj, ko je šla k župniku in naročila zadušne maše za rajne starše. Tako je našlo njeno srce prijetno zatočišče v samostanu. Pesem zvonov, sence stolpov, tišina rdeče lučke pred svetnicami v kotu stopnišč, tajinstveni polmrak, poln kadila in vzdihljajev ... Pritajen šepet, drsajoča, hitra hoja, zveneči

dotikljaji jagodic na molku... Vse to je že neštetokrat občutila, vedno z novo sprejemljivostjo in spoštovanjem.

Ančka še ni bila v samostanu. Pod to besedo si je doma predstavljala bajno zgradbo, podobno večernim slikam, ki jih stvorijo oblaki sredi zlatega zapada, kamor ne pelje nobena zemska pot, kamor se zatekajo duše devic in nedolžnih otrok. Koliko zanimivega bo lahko povedala domačim, Tinetu in radovednim znankam... Končno sta krenili pred posvečene zidove; ulica je bila mirna, redki ljudje so spešili korake. Samostanska veža je bila hladna, polna duha pokore in spravljivosti. Tlakovana je bila z velikimi, črnimi ploščami, na katerih ni bilo zaznati prahu ali madeža. Čudovit lesk je begal po kamenitih tleh, kakor da se krade tajinstven žarek izza stebrišča. Mina je pri okencu oprezno pozvonila in zašepetala:

»Stopajte počasi za menoj...«

Linca se je neslišno oddrznila, perotnica avbe je strepetala v malem prepihu. Mlada redovnica se je prismehljala in začebhljala:

»Naša Mina je prišla. Sestra Teodata vas že pričakuje. Danes ste pripeljali novo tovarišico.«

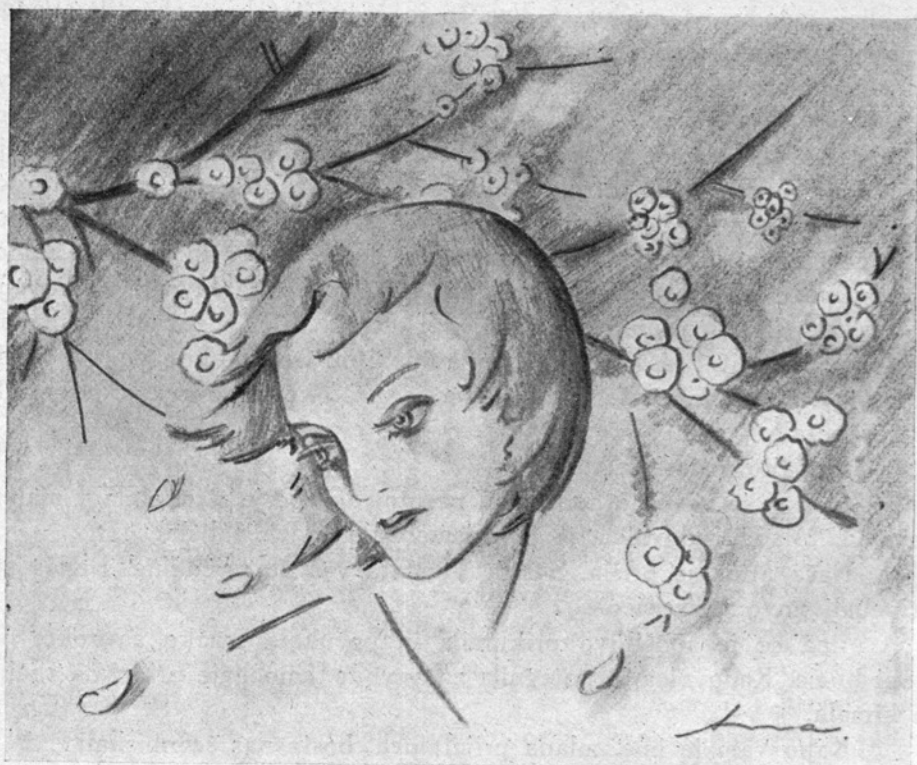
Mina se je spoštljivo priklonila in pocukala Ančko za roke, naj stopi bližje. Redovnica je potegnila za vzvode, smehljaje pridržala ročico in kimala.

»Kako vam je ime, mlada prijateljica, boste nas še obiskali...«

»Ančka je, Ančka,« je hitela odgovarjati Mina. »Danes bo vstopila v Marijino družbo.«

»Lepo, zelo lepo. A sedaj vaju že pričakuje sestra Teodata,« je ponovila redovnica prejšnje vabilo in prijazno namignila z roko. Bela dlan se je zopet skrila za zaveso na okencu. Onstran samostanskega praga se je odprl nov svet, ki ga Ančka še ni videla. Bel in posvečen! Mostovž je bil dolg, končaval se je nekje sredi obokov, pod katerimi je bil postavljen križ z orjaškimi rameni. Nerazumljivi napisi so se vili pod stropi, vmes so se režale mrtvaške glave, nad katerimi so bile razvešene palmov vejice. Ančka si ni upala ogovoriti Mine; koncem hodnika sta zavili po ozkem stopnišču v nadstropje. Starinske podobe s potemnelimi obrazi so visele med mnogimi vrati; to so bile plemenite žene, nekoč visoke in občudovane. V zapuščinah so volile samostanu večje darove, da bi molile za njihov dušni pokoj redovnice, zbrane in združene v molitvi in večnih obljubah. Ančka je tiho sledila kuharici, ki se je majala pred njo v širokem, starinskem krilu. Zdelo se ji je, da je tudi ona že prišteta med te žene, ki so se odmaknile v samoto, kjer je odmiranje le prehod iz pozemske minljivosti v sladko večnost. Brezglasje in pozaba sta se selila iz kota v kot, od slike do slike, trkala in čepela pred vrati celic... Samo zvonovi so se smeli dotekniti s svojimi bronastimi ustnicami teh obokov in bodriti redovnice k molitvi in premišljevanju.

(Dalje prih.)

Ana Galetova:

Odcvelo cvetje.

Odcvelo cvetje — pa je maj... Glej, meni krvavi srce
Eh veter, le čemu tvoj smeh? ko mimo lica mi drse
Še nisi videl solz v očeh? te bele, bele školjke z vej.

Daj, pridi fant moj, in poglej:
Odcvelo cvetje — pa je maj...
Povej zakaj, povej zakaj?

Zofka Vivodova:

V oleandrovem gaju.

V vročem poletju sva z drago mi tovarišico usmerili najino pot na topli jug, v idilično mestece Makarsko, Želja, da vidim del naše lepe Dalmacije, me je peljala v kraje, kjer domujejo po brdih oljke, zore pomaranče, vabijo sladke smokve, se razraščajo velikanski kakti in tiho sanjajo bujni mirtini gaji.

Lepo je bilo. Južno solnce je grela z vso svojo toploto vročo zemljo. Pokojno je počivalo morje in sprejemalo v goste neutrudne kopalce. Le na večer se je ta mirnost izpremenila v lahno zibanje morske gladine, v vstajenje srebrnih valčkov, ki so se ljubko poigrali in izginili v neizmernost morja.

Le enkrat se je v večeru morje razburkalo, da je divje udarjalo ob skale in so drobne lučke — ribiški čolni — z veliko naglico plavali k obrežju.

Dolgo časa sva poslušali to težko pesem morja, to mogočno udarjanje vode, ki ima v sebi toliko lepote, pa tudi toliko groze.

Tam v daljavi pa so se vžigale v temno noč rdeče, modre, zelene luči — morski svetilniki.

Kako samevajo ti stražarji, ti nemi vodniki na tihih otočkih! In s svojo utripajočo svetlobo tiho pozdravljajo vse velike ladje, bele jadrnice in male ribiške čolne. Vso noč so na delu in varujejo, čuvajo in vodijo bednega človeka po širni morski poti.

Tako globoko so se mi vtisnile te svetle morske lučke-vodnice.

V svežem, jasnem jutru sva šli ob obrežni poti in vpijali v dušo vso lepoto južnega neba.

Zdaj lahko in zopet močneje se je morje pozibavalo in oblivalo obrežne pečine. Kot lahke lupinice so plavali čolnički in se zibali v brazdah, ki jih je zarezala ladja, ki je s tulenjem javila svoj prihod v пристanišče.

Tam v dalji se je v dolgi črti raztezal otok Hvar in dalje Brač, proti jugu pa solnčna Korčula.

Na severni strani so nas pa z neskončno silo klicale in vabile sive, vroče kraške skale 1700 m visokega pogorja Biokovo.

Obložena z grozdem in smokvami nas je srečala Makarčanka. »Dobro jutro, gospodjice! Idete li k naši milostni Gospe u Lurda?«

»Kako, saj tu vendar nimate Lurda?« Pa nam je povedala prijazna domačinka, da je v bližini Lurška Mati božja.

»Idite k Majci u Lurda, tamo je divno.«

In sva šli.

Z obrežja sva krenili na ozko pot med oljke in smokve in bujno rastoče brinje. In tam, ob glavni cesti sva zagledali cel gaj oleandrov in kaktov. Obstali sva in gledali to prelesto lepoto juga. Pogledi so božali belo, rdeče in lahko rumeno cvetje. In tam, v zaokroženem cvetnem gaju je stala v votlini Lurška Mati božja. Nepopisna milina ji je sevala iz oči. To je milostna Gospa v Lurdu. Utrgali sva po en bel oleandrov cvet in ga položili k Majčnim nogam.

O Mati, kako lep prostor so izbrali, da prihajajo k Tebi vsi bedni in Tvoje dobrotne roke potrebni!

O Mati, kako globoko si vkoreninjena v srcih teh ubogih seljakov, v dušah teh priprostih ribiških družin. Ali se mar motim? Ne daj, o Gospa!

Majnik bo pricvetel k nam in tudi tja doli v Makar bodo zadihali topli majniški vetrovi. In k Tebi, Lurška Gospa!

O, kako lepo bo, ko bodo v tihih majniških večerih hodili k Tebi vsi, ki Te ljubijo, da Ti iztožijo svojo bol.

Pozdravljeno ti neskončno morje s svojo večno pesmijo, pozdravljeni vi tihi oljčni gaji in mirtini grmi, pozdravljeni vi osamljeni otočki na širnem morju!

Tisočkrat pozdravljena Ti milostna Gospa v cvetočem oleandrovem gaju!

Pridobivajte novih naročnic!

Ana Galetova:

Poznate?

Poznate srce — veliko in prazno?
Poznate oči, ki zro brezizrazno?
Pritegnjena usta in bled obraz?
To sem jaz.
To čudno, čudno srce je moje.
Ne joka, ne poje,
ne upa v pomlad.

Lepo je bilo pri nas takrat:
imela sem zvezdico — drobno, a zlato,
imela sem gnezdo in ptičko krilato
in solnce in pesmi in rože —
o Bože!
in vse mi ugrabil je čas.

Zdaj človek sem suhe, jeklene volje.
Ah — pojdite proč — za vse bo boljše:
za me in za vas.

F. Z.:

O dobrih prijateljih.

Črešnja.

Ko se odene spomladi v cvetno krilo, praznujem. A ni to praznik iz koledarčka, ampak praznik, kot ga praznujejo med seboj prijatelji.

Visoko drevo, čigar vrh sega do drugega nadstropja nasprotne hiše. Moj prvi pogled zjutraj se ustavi na nji. Kadar poljublja solnce njen cvetni sneg, se mi zdi, da je poosebljen, živ praznik in ni niti moči misliti na dolgočasen, enoličen delavnik, ki se mu že v jutru želi večera.

Cvetoča črešnja me navdaja z razpoloženjem, da mi je prazničen ves dan, vse početje dne. In praznujem, dokler ne sleče svojega krasu in se ne odene v zeleno delovno haljo. Cvetje vsekakor ni njen konec. Ko potem pije in srka notranje sokove, razvija plodove, dokler se mi ne zasmehljajo kot rdeči korali in mi pripoveduje tiho o marljivo zvesti, neznatni dolžnosti.

Morda bi jo v njenem skromnem opraviilu opazovala manj, ako ne bi gnezdil leto za letom na nji slavec. V zgodnjem jutru me vzbudi njega spev, bodisi solnce ali dež. In najsi je bila noč dobra ali slaba, naj se vzbudim krepka ali trudna, dobrovoljna ali nerazpoložena, vedno vpliva name blagodejno njega spev, klic k radostnemu, energičnemu začetku.

Jeseni in v zimi molčita — črešnja in slavec. Toda v igred se povrne in ž njo se povrne lep čas.

Miza.

Prijateljica moje delovne moči. Ne trpi, da bi držala roke križem ali slonela in sanjala ob njej. Vedno ima zame opravilo. Gospodarica in pedagoginja, moja mala jelova mizica. Zna me prijeti v vsakem razpoloženju. V košarici čakajo neodprta pisma. Pero in svinčnik sta pripravljena. Lističi papirja kukajo iz opla. Misli, hoče načrtov in sklepov. Izpolniti, držati obljube, ki so mi naglo šinile v glavo in jih ne smem zamuditi za druge in ne pozabiti zase.

Vzbuja moje gospodinjsko razpoloženje reda. Nikjer ni dobiti lažje genialnega nereda kot na pisalni mizici, vedno pripravljeni za priložen križem-metež in nakopičenje. Kako se potem kaj najde, naglo vzame, je seveda druga stvar.

Moja pisalna mizica je bila seveda tudi že v takem stanju. Toda znala me je še pozno zvečer iztirati iz postelje. Sramovala se je jutranjega solnca in hotela biti urejena. Da bi ne imela jaz zjutraj opravila in ne bi mogla takoj začeti sveže-radostno z delom, ker bi bil svinčnik morda prikrit ali kak listič kam izginil. In čudno! Skoraj vedno, kadar moram biti na razpolago tej ukazljivi mizici, zaznam, da je še nekaj »za pregledati« in »urediti«: misli in dejanja dne,

ki leže neopažena in nerazsvetljena v najzadnjem kotičku vesti. Tudi te hočejo v red, če hočem pričeti jutro s prostim pogledom kvišku.

Ko sem tako končala spravilo na mizici, pride še ta, druga ureditev, ki bi bila brez opomina male mizice pozabljena.

Podoba.

Kdo še nikdar ni imel ničesar oporekati nad svojo vnanjostjo? Želel si kake spremembe? Mladostnemu ponosu so zelo resne stvari, ako se odgovarja lastnemu lepotnemu vzoru, ali ne? Če si prevelika ali premajhna. Ljubiš črne lase, a si plavolaska. Potem barva oči, lic, oblika rok in nog, zven glasu... o, niti ne vem kaj vse razveseli ali užalosti! Za nekaj časa bi mogle take vnanjosti vzbujati pozornost. Mladini radi priznavamo. Toda enkrat mora i to končati. Potem mora i mlad človek spoznati, da odvisi prava lepota le deloma od vnanjih odtisov, a da se le bolj iz notranjosti upodablja.

Zakon je, da je najdražje, bistveno vsega, kar zavisi od tega smotra, je tudi prvi in zadnji povod lepote. Pri človeku je to duša. Tako spoznanje mi je prinesla некоč podarjena mi podoba Madone z angelci in svetniki. Dolgo je nisem umela in jo cenila le radi daru samega želeč si morda na tihem kaj »lepšega«. Kmalu pa mi je vela iz podobe tiha, privlačna sila. Če sem bila nemirna, nevoljna ali žalostna, sem se mahoma ustavila pred podobo. Mir, globoka zbranost te žene in matere ti je blagodejstvo in... očitek. Brez smehljajočega, od radosti sijočega obraza, toda harmonija duše v naravnem človeku, tako resnična, ki je nič ne bi moglo spraviti iz ravnodušja. In pri meni je bilo to torej nemogoče! Temperament, značaj nista bili oviri pri tej harmoniji. Madono z detetom je obseval svit dobrote in resnosti, nedotekljivosti in vede, svežosti in zrelosti. Te žene so vpraševale in opazovale, zrle in molile; v njih miru je bilo življenje koncentriranega dela. Ni se videlo nad njimi neba, toda biti je moralo jasno modro, preteči oblaki so izginili. Oba angelca sta igrala flauto; zvoki so se čuli v ozračju. In Dete Jezus ni imelo na glavicu krone in ročica mu ni segala po krogli zemlje, ne po žezlu; prstki so trgali grozd.

To torej še ni bilo pepelno nebo; svetci so bili še na zemlji, a imeli so mnogoizraz njih misli in bogočutnosti.

To je bila skupna lepota, ki jih je navdajala in sijala z njih obrazov, morda starostnih, nagubanih, morda nelepih, trdih. Toda nad vsemi je sijala čistost in nežnost, notranja lepota, ki ne izgine z mladostjo, ampak je vedno bolj privlačna. Lepota, ki se ne doseže s kozmetičnimi sredstvi, ampak z močjo volje, s pogledom na Boga in dobroto do ljudi.

To mi pripoveduje podoba vedno, kadar se nanjo ozrem, zato je tudi moja najljubša prijateljica.

Ana Galetova:

Vzdih.

*Od juga nosi veter hrepenenje,
ob oknu ziblje se cvetoča veja —
ti, mene po ljubezni žeja,
pa nimam upa v odrešenje.*

*Kot težka kaplja sem deževna,
ki veter jo od cvetja vrže;
pretežka sem za cvet najbrže
in za pomlad prerevna.*

Klopotci pojó . . .

(Nadaljevanje.)

Krista plašno vzdigne kalni pogled k ovenčanemu Marijinemu kipu: »Pokora?«
KO, trda beseda! A prava. Da, pokora! A kakšna?... Ti jo izberi, Ti!...
Iz ranjenega srca vro trpke solze v vročih curkih.

Krista plaka za solnčnojasno podobo, ki jo je nosila v ljubečem srcu vsa leta. Podoba je raztrgana, teptana v prah.

Krista plaka, ker čuti, da se poslavlja cvet, ki vzcvete življenju le enkrat; najnežnejši, najlepši, a se osuje pri prvem grenkem spoznanju... Krista plaka za svojo mladostjo.

— — — — —
O, kako težke so noge, ko se bliža domu! Kako brnijo misli v nejasni glavi! Brat Jurij prihiti; glas se mu razburjeno zapleta: »Krista, pomisli, tatovi! Tatovi! Pokradli so ves denar! Tistega, ki so ga oče včeraj dobili za vole in še onega od zadnjič. Onega je bilo še več. O, oče da je mislil danes dati Mohorju. O, Krista! Mohor je že tu in je razburjen. Pokazal je račune: dolgovi z obrestmi vred znašajo več kot je vse naše vredno. Te grozne, grozne obresti! Saj Mohor tudi res ne more več čakati. Tudi ni dolžen — — O, vsa mlada leta sem zagrebel v zemljo, v dom, sedaj pa bom pri tuji hiši za hlapca. In oče in mati! In ti in Tine! O, o, in dom, dom!«

Krista zapre oči. Ko blisk jo prešine misel: »Smrt!« O, sladka je smrt in grenka je pokora. A, le pokora, pokora! K Mohorjevim nogam se bo vrgla in ga bo rotila, prosila in mu bo vse, vse povedala. Saj je dober, saj je pošten! Tudi usmiljen je. Vedno ga je čislala. Da je nekoliko skop, Bog pomagaj!...

Mrtvaškobled ji je obraz, ko je sama pred Mohorjem: »Gospod Mohor, hočem, da veste resnico. Nevrednega sem ljubila. Ogoljufal me je za težko prihranjene očetove novce. Jaz sem kriva...« Dalje ne more. Čuti, da je prostor krog nje prazen, popolnoma prazen, ko da je zrak izsesan. Mohor se sklone z očetovsko nežnostjo k bledi deklici: »Če je tako, bova stvar že uredila. Drugim ni treba praviti. Tudi staršem ne; ne bi vas razumeli.« Dober, zelo dober človek je Mohor. Kako mu je hvaležna za sleherno tolažečo besedo! »Krista, dom vam otmem, če — no, če mi tudi vi doprinesete žrtev. Ja!?

Veste, takole narediva: Dom za dom. Cenim vas, spoštujem vas in rad vas imam zelo, zelo... Moj dom, moj lepi dom je mrtev, nima gospodinje, nima svoje kraljice... Ja?«...

Ko v sanjah prikimava Krista, opotekajočih korakov odide. V hladne blazine skriva solzni obraz; mlado telo sunkoma ihti.

Klopotci trdo in resno pojo: »Pokora, pokora, pokora...

IX.

Dve leti. Kratka doba sreče, mladih nad in ljubečega hrepenenja. Dve leti: dolga veriga krute borbe za vsakdanji kruh, vrsta ponavljajočih se duševnih bojov.

Dve leti.

Hladna jesen je dahnila v vinska brda, da se klopotci začudeno sprašujejo, kam je zatonila vesela pesem goric, kam opojni vonj zorečega grozdja.

V zatišju udobnega salona kramlja Tea s Tinetom. Prve gube so se mu zaorale v mlado čelo, da je resnejše in starejše. A v očeh mu ni mogla niti trpka beda, zvesta spremljevalka revnega študenta, ugasniti ognja mlade radosti. »Vidiš, tako je s Silvom. Življenje ga je prijelo v žareče klešče, a ga je skovalo. Verjemi mi! Tudi njegovemu pismu veruj!« Tinetov glas je proseč in

mehak. Tea upira velike zenice v baroško stensko uro. »Čudno. Dobra prijateljca sta si postala. Saj piše tudi drugače kakor sem pričakovala. Pismo je polno grenke samoobtožbe... A papa!« »Ne bo ko kamen.« »Ne poznaš ga. Aristokrat je. Ne bo hitro pozabil ranjenega ponosa. Morda ga preprosim.« »Tebi oče vse izpolni.« Sanjav smehljal odpira rdeča ustna: »Ko sem bila majhna, mi je papa vedno dejal: Tea, boginja. Moja boginja si. Ko lahkokrtil metuljček sem v rožnati halji letala po sobanah. Takrat me je poljubil: mala krasna princeska. In mi je ponudil bonbonček. Lepo je bilo.«... »Takrat sem jaz v razcapani suknji s pastirčki pekel jabolka in krompir; z zarjavelimi rokami sem grebel po pepelu. Oglje mi je zamazalo obraz, noge in lakti. Pa je bilo tudi lepo.« Nekoliko grenke so misli, a ne planejo v besedo. Preglobok je prepad. Ne bi ga doumela... Oči iščejo njeno roko: ozko, slonokoščeno roko mlade aristokratinje. Ko svetel list tee-vrtnice je. Sklonil bi se do nje in jo poljubil; pa ne more. Neroden bi bil in v njene misli bi planilo: »Kmet!«...

»Tea!« Glas mu rahlo drhti. »Z gospodom očetom bo treba govoriti.« »Tudi jaz sem že o tem premišljevala. Hud boj bo.« »Ti ga zelo ljubiš?« »Da, papa mi je všeč. Tako ponosen je, tako eleganten, tako kavalirski. Pa nežen in dober.« »In če brani!« Bridka skrb mu širi otožni pogled, ki hoče ujeti sleherno Teino misel. Rahla senca bega za hip preko marmornatega čela: »Ne poznaš me, Tine, če dvomiš.«

A temna slutnja pade ko svinčeno kladivo v srce. Roke so mu nemirne, ko božajo mehke gube baržunastega pregrinjala. »Kedaj smem zopet k tebi?« »Jutri. Še nocoj bom govorila s papanom. Upaj!«

Težki so Tinetu koraki. Mrzla je burja, da ledene misli. Klopotci pojo žalostno pesem. Jesen je na daljnih planinah, jesen pregrinja dolinico in še v misli se vkrade. Zato je Tinetu srce čudno plaho in otožno, ko pred veliko, veliko žalostjo.

Pogled mu pazno meri dom. Lepši je, postavnejši. Pročelje je pobeljeno, streha iz opeke. To je storil Mohor. Glej, tamle kramlja z materjo! Mati, vsa siva, vase sključena, se smehlja zetu. Tine mu stisne desnico: »Kako je kaj?« Kako mlad je Mohor! Kakor da mu je velika sreča zgladila gube skopih skrbi. »Meni? Dobro, vse preveč dobro. Ne zasluži tega. Angel je v mojem domu. Pa bi ne bilo dobro?« »Svetnica bo sestra kakor je mati,« misli Tine in z mehkim pogledom boža staro ženico. V srce ga udari tiho očitaje: Najslajše želje njenih težkih dni nisi izpolnil. Pa je najbrž zapisano v knjigah božje modrosti: svetnicam bodi življenje spleteno iz odpovedi in žrtve in — iz vdane ljubezni.

X.

»Papa, ne sodi tako nedemokratski!« »Ne, dete moje! Demokrat ne bom nikdar. Nikdar! Razumeš? In če pridejo časi, ko bo delavec enak gospodu — daleč itak niso več —, naj pridejo! Jaz sem to, kar sem. Zavedam se, da polje v meni ponosna kri velikega, slavnega rodu, ne suženjsko ponižna.« »Kdo je kriv, da so plahi? Da jim je v bedi in ponižanju omagal ponos? Trpel je rod za rod. Šele zadnje stoletje so zadihali svobodneje. In še sedaj so vkovani v zemljo; teži jih beda, skrb. Zato so še njihove misli suženjske.« »O, tudi mi smo trpeli. Ti bi morala videti naše velike može! Šli so v smrt in muke ponosno, ne z jokom in stokom proseč. Saj sama vidiš, Tea, to ne more biti. Prevelik je prepad med vama.« Z iskreno in nežno kretnjo poboža črnorjavo glavico. (Skrbno negovani prsti mu drgetajo; dobro pozna svojo hčerko. Srce mu bije z grozno naglimi utripi. Žile na sencih so se razpredle v temno mrežo oteklih vrvi. Glas je tih in bolesten. Sleherna Teina beseda mu je udarec. »Papa! Govoriš o prepadih, katerih prav za prav ni. Poglej študentovsko življenje po univerzah! Kdo vpraša, je sin plemenitašev, kmetov,

obrnitkov, uradnikov? V zavodih ni razlike, in — v življenju je že tudi davno več ni.« O, Tea bi z mladim navdušenjem prožila besede v tiho sobo, a čudna tesna roka ji ovija grlo. »Tea, v življenju je še razlika. Poglej, saj jih poznaš: zdravnik v trgu, sodnik, naš župnik. So to gospodje? Zdravnik ti proži roko, kakor da bi bila ti otrok, sodnik premišluje, te li naj pozdravi ali ne, o našem župniku ne govorim. Glej, vsi so študirali, a ostali so kmetje.« Teine misli so žalostne in grenke. Silvo je kavalir, spoštuje vsa pravila olike do najtanjše podrobnosti, in vendar ... O, boljše pošten kmet, lep in plemiški v globini duše. Tako ko Tine ... Pa besede so prikovane. Le ena misel, jasna, da mora preko ustnic, se utrga: »Papa, prosim, ne pozabi, da ga ljubim.« Čelo starega gosпода je temno. »Tea, drugič govoriva o tem. Nekaj drugega si prej začela.« Teo žge v grlu in ustnice so vroče, ko da je pila ogenj. »Silvo prosi, če sme domov.« Glas je tuj, ko da je to, kar govori, daleč, daleč in nima ona s tem nobenega pravega stika. Misli so ji zamotane v nemiren klobčič. Kaj naj poreče jutri Tinetu? »Tea, prosil sem: o Silvu molči!« Velika žalost ovija Teo. Niti užaljena ni. Prebridko je. »Tea! Ne pokvariva si nocojšnjega večera! Oh, srce mi nagaja! Zakaj si me razburjala?« Rahlo očita glas in trka v Teine misli. Velike temne zvezde pod belim čelom se resno upro v nemirno očetovo obličje; soj velikega električnega lestenca riše modre sence v potno bledico izklesanih potez. Čelo je zgubano v globokem trpljenju. Desnica miri srce, ki se boleče krči, da zastaja kri v žilah. Glas je poln težkega nemira. »Tea, vsaj leto dni še počakaj! Potem govoriva.« Teo zalije val globokega usmiljenja. Glavico nagne vdano in tiho. Grajščak pa se nagne k beli, z brilantom okrašeni rokci ter jo poljubi hvaležno, z elegantno kretnjo. »Kako bled si, papa! Ti je slabo?« »Ne vem, tako čudno mi je. Mala srčna slabost, kakor že večkrat. Pa hitro mine. Poznam to ... Pozno je že, dete moje. Ura se bliža polnoči. Lahko noč.« Nežen očetovski poljub se dotakne vročega čela. Ustnice so mrzle, da se Tea zgrozi. Tiho drsijo drobni koraki po mehki preprogi. Hodnik je hladen, ko da je jesenska noč dahnila v sivo zidovje. Beli žarki električnih luči pregrinjajo dolgi niz velikih slik z zaspano svetlobo. Okno je veliko in temno ko plašno odprto oko. Tea se nagne v mrak. Iz neprodorne teme rosijo drobne kaplje. Jesenski veter brni v klopotcih. Žalostna je noč. Žalostno je Teino srce.

(Dalje prihodnjič.)

Jan. Kalan — Berlin:

Šola za neveste.

Nekako pred enim letom ste na ovitku »Vigredi« prinesli poročilo: »Prva katoliška materinska šola v Mainzu.« Že takrat sem se hotel oglasiti v »Vigredi« in priporočiti, naj bi tudi na Slovenskem začeli snovati take šole. Pa zadržan po drugih opravilih nisem prišel do tega. Zdaj smo pa nedavno brali v »Slovincu«, da so celo na Japonskem odprli prvo tako šolo. To mi pa daje povod, da sem se vendar vsedel in da pišem tale člančič s prošnjo in pozivom: Začnite vendar tudi na Slovenskem s takimi šolami!

Jaz sem o taki šoli že mnogokrat govoril. Ko sem bil doma in sem hodil ob nedeljah na župnije, sem za popoldne navadno povabil v cerkev ali dvorano dekleta ali žene ali oboje, predvsem one, ki so v Marijini družbi, priporočil pa sem, naj pridejo vse brez razlike. In res so ženske prav dobro pritisknile skupaj, da so bile cerkvene klopi tudi

popoldne kar zasedene. Z veseljem se spominjam na te naše »shode«. Bilo je kar prijetno govoriti. Govoril sem bolj po domače, bolj zaupno kakor se navadno govori v pridigah; žene in dekleta pa so zelo napeto poslušale.

Govoril sem navadno o velikem poklicu ženske kot matere in vzgojiteljice: Ve še ne veste, ženske, kako ste imenitne! Na zunaj, pred svetom se zdi, da ima mož prvo besedo, vodilno vlogo in odločilen vpliv v življenju. V resnici pa ima žena še večjo moč in večji vpliv na človeštvo. Kajti skoz ženske roke gre ves človeški rod. Kar nam matere daste, to imamo. Iz vaših rok dobivamo mladino. Vsak sleherni človek je najprej v materinih rokah. Od nje ima telesno in duševno življenje. Kar mu ona da, to pa ima. V materinih rokah je v onih letih, ki so najvažnejša, odločilna za vse življenje. V onih letih, ko se človek nareja. V neki nemški knjigi sem bral besedo: »Kakršen je človek prvih šest let na kolenih svoje matere, tak bo celo življenje.« Srcece malega otročiča je mehko kakor mehak vosek. Kakršno podobo vanj vtisneš, taka se bo v njem odtisnila. Iz mehkega voska lahko napraviš kakršno podobo hočeš: angelčka ali škrateljčka. Tudi iz vaših otrok lahko napravite kar hočete: angelčke ali škrateljce. Kar boste naredile, to boste imele. Kar mati naredi, to najbolje drži; kar mati zanemari, tega za njo nobeden ne popravi. Treba je hoteti imeti dobre otroke, treba je pa tudi znati z njimi prav ravnati! Ali pa matere to znajo? Kje so se pa učile? Iz otrok napraviti dobre ljudi je velika umetnost. Poglejte podobe po cerkvi, slike ali kipe! Kdo jih je naredil? Umetnik. Večja umetnost kakor napraviti iz neobtesanega štoru lesa lepo človeško podobo, večja umetnost je iz Adamovega otroka, k vsemu slabemu nagnjenega, napraviti dobrega, blagega, čednostnega človeka. Umetnosti se je pa treba učiti! Mi, ki se nismo učili slikati in rezbariti, ne znamo podob delati. Še kaj drugega kakor umetnosti se je treba učiti! Vse, kar hoče človek delati, vsega se mora učiti. Če hoče krojač napraviti pošteno suknjo, če hoče čevljar napraviti en par škornjev, se mora učiti najmanj tri leta in skušnjo napraviti. Celo brivec, če hoče človeka pošteno obriti — kar ni tako velika umetnost! — se mora po mestih učiti tri leta in skušnjo narediti. Samo najvažnejšega opravi, vzgajanja otrok, se ni treba nič učiti!... Dekle dobi svojega fanta in ga lepo vzame, postane mati in dobi otroke — zdaj pa počni z njimi, kar veš in znaš!... Učila se nisi tega nikoli! Če boš naredila dobro, bo dobro. Če slabo, bo pa slabo... Zato pa je toliko slabo vzgojenih otrok in zato toliko slabih ljudi na svetu... Kje so se pa matere učile svojega posla? Zdaj imamo vse polno šol in šole za vse različne poklice in potrebe. Samo šole za najvažnejšo in najpotrebnejšo stvar nimamo. Ko bi jaz mogel, bi napravil šolo za neveste. Gospodinjske šole že imamo. Saj to je lepo, da bodoče gospodinje vedo, kako imajo ravnati z lonci, s perilom in prešički, — a še lepše bi bilo, ko bi znale dobro ravnati z otroki in tudi z možem...

Tako nekako sem utemeljeval potrebo take šole ali takih šol. Nisem si pa skoraj upal misliti, da bi kaj kmalu prišlo do takih šol. Saj moderna izobrazba obstoji samo v izobrazbi duha in vnanji uglajenosti, izobrazba srca in značaja se pa iz nemar pušča. Ljudje ne čutijo potrebe po taki notranji izobrazbi. Zato sem potem priporočal ženam in dekletom, naj dobijo potrebnega pouka pri shodih Marijinih družb. Zlasti družbe za žene imajo predvsem ta namen in pomen, da bi bile žene dobre vzgojiteljice.

No, nato sem pa bral v »Vigredi«, da so s tako — in sicer katoliško — šolo pričeli v Mainzu. To šolo si utegnem osebno ogledati, saj imam še letos zelo važna opravila v Mainzu. Mesto pa že itak poznam. — A medtem so pričeli s tako šolo že na Japonskem. Pomislite, na Japonskem! Ko smo še nedavno mislili, da je Japonska napol divjaška dežela! Ali ni čas, da tudi pri nas začnemo s takimi šolami, — da vsaj za Japonci ne bomo zaostajali!

In zato se obračam zdaj na naše krščanske ženske organizacije, naj bi vzele »v roke« »misel« takih šol. Najprej naj razmišljajo, kako bi se dalo do takih šol priti. Ker se od državne strani gotovo ne bodo snovale, bodo to morale biti seveda le privatne šole. Najbolje bo pač, da se obstoječe gospodinjske šole v toliko izpopolnijo. No, saj mislim, da se že zdaj gospodinjske šole nekoliko bavijo z vzgojeslovjem. Vendar bi bilo treba to še bolj izrečno in izrazito delati. Šolo »za neveste« jaz imenujem take šole. »Nevesta« — to je nekaj lepega in veselega! Jaz mislim, da bi si marsikaka nevesta bolj želela iti v tako šolo kakor v »gospodinjsko«. Šole za neveste bi morale biti bolj splošne kakor so gospodinjske. Na Nemškem imajo vsaj tečaje (kurze) in duhovne vaje za ženine in neveste (Brautleute). Morda bi zaenkrat, dokler še ni mogoče več takih šol ustanoviti, tudi na Slovenskem poskusili s takimi tečaji in duhovnimi vajami. Potem, ko so krščanske ženske organizacije to misel razmislile, naj se pa obrnejo na tista mesta, kjer bi jim mogli k uresničenju te misli kaj pripomoči!

To je, kar sem želel povedati. Radoveden sem, kaj boste na to rekle, cenjene članice krščanskih ženskih organizacij. In radoveden sem, če bo iz te moke — kaj kruha...

Beloglavec-Krajnc Draga:

Ptičku.

*Ptiček! Le prepevaj zdaj,
dokler je pomladni raj!
Dokler malo ti srce
v pesmi ne umrje.
V pesmi bol je, hrepenenje,
v pesmi radost in življenje;
v pesmi vse je, čisto vse,
v pesmi celo je srce.*

† Kolodvorski misijon †

La.:

Društvo za varstvo deklet.

Prvega aprila 1932 je na glavnem kolodvoru v Ljubljani začel poslovati Kolodvorski misijon. Njegova naloga je, da po svoji zastopnici na kolodvoru sprejema potujoče ženstvo, mu z nasveti in navodili gre na roko v pisarni nasproti glavnega kolodvora (Vzajemna zavarovalnica) ter mu v nujnih primerih tudi oskrbi prenočišča v svojem malem zavetišču v Marijinem domu. Marsikatero delo, ki je spočetka koristilo samo ženstvu, se je polagoma posplošilo na vse potujoče občinstvo, ki je bilo pomoči potrebno. (Glej poročilo v 3. števil.)

Poleg naštetega dela pa se je Kolodvorskemu misijonu vedno bolj kazalo tudi še drugačno delo, ki ni bilo naravnost na kolodvoru in ne samo za potujoče ženstvo. Prihajala so razna dekleta iz inozemstva, ki jih je iz raznih vzrokov poslalo v domovino, deloma zaradi brezposelnosti, deloma zaradi raznih deliktov. S temi primeri je Kolodvorski misijon prišel v ožji stik z varstvenim sodiščem, s policijo, socialnim uradom, odgonsko postajo in podobnimi napravami. Na Kolodvorski misijon so se obračale nezakonske matere, naj jim pomaga do pravne zaščite, brezposelne služkinje i. dr., ki so jih nekatere posredovalnice hotele izkoriščati, naj jih varuje; prišlo je več odpuščenih kaznjenk, ki jim je bilo treba preskrbeti službo in jim tudi še potem nuditi moralno pomoč in oporo. Opozorili so ga na nekatera mladoletna dekleta, ki so se predala cesti, a jim še manjka večjih deliktov, da bi jih prevzela policija in so zato prepuščena sama sebi ter je nastalo tu veliko in težko vprašanje: kaj z njimi? Obvestili so ga, da tudi dijakinje niso varne in je treba, ker jih nadlegujejo neznani moški, za nje posebnega varstva.

Take, povsem nove potrebe so se zadnje čase vedno bolj množile in se je tovrstno delo kar zgrinjalo okoli Kolodvorskega misijona ter mu pri najboljši volji ni bil več kos. Vse te potrebe in tako delo nujno zahteva širše organizacije. Zato se je ustanovilo v Ljubljani »Društvo za varstvo deklet«, ki je v svoj delokrog prevzelo vse dosedanje delo Kolodvorskega misijona na kolodvoru, v pisarni in zavetišču ter bo v par tednih pričelo tudi s posredovanjem dela. Poleg tega pa bo oskrbovalo za brezposelna dekleta tudi razna predavanja in tečaje ter podobne prireditve. Prav posebno pažnjo pa ima »Društvo za varstvo deklet« za skrb in varstvo ogroženih deklet, za pomoč padlim dekletom ter skrb za njih dvig, skrb za izpuščene kaznjenke in pomoč ter oporo, da se oprimejo zopet poštenega življenja in dela. Z vso vnemo in z vsemi razpoložljivimi sredstvi pa bo tudi vodilo boj proti prostituciji in zvodništvu.

Tozadevna pravila društva je potrdila kraljevska banska uprava 8. marca 1933 pod št. 7742, vse to delo društva je odobril škofijski ordinarijat, ki ima v odboru svojega zastopnika. Škofijski odbor Katoliške akcije pa smatra to delo za zelo važen del dela Katoliške akcije ter novo društvo najtopleje priporoča moralni in gmotni podpori posameznikov, pa tudi organizacij in korporacij. Delokrog društva in njegovo delo sta za celotni katoliški pokret tolike važnosti, da nihče ne more mimo njega. Vsak posameznik, pa tudi vse organizacije, verske in prosvetne so soodgovorne za svoje sestre, ki jih resnična potreba goni z rodne grude, pa tudi za one, ki jih je življenje oškodovalo, ali jih vrglo iz svoje

srede. To svojo soodgovornost najbolje dokumentirajo s tem, da pristopijo k novemu društvu kot člani. Teh ima novo društvo četrto: ustanovne, to so osebe, organizacije in korporacije, ki plačajo enkrat 500 Din; redne člane, ki plačujejo letno članarino 60 Din ali mesečno po 5 Din; izredne člane, ki plačujejo manjše letne prispevke, a ne manj kot 15 Din; delavne člane, ki stalno brezplačno sodelujejo v društvu. Možnost postati član tega društva je torej res velika. Naj bi ne bilo župnije, ki ne bi imela vsaj nekaj članov te ali one vrste! Vse verske in prosvetne organizacije naj bi čutile svojo dolžnost, da korporativno pristopijo k temu društvu, zlasti tam, kjer bi posamezniki in posameznice ne zmogli članarine.

Prav tako važno kakor članstvo v novem društvu pa je tudi to, da v posameznih župnijah ustanavljajo verska in prosvetna društva odseke ali podružnice tega društva. V to so poklicani zlasti oni kraji, kjer preti dekletom večja nevarnost in je nujnejša skrb za nje tem potrebnejša; to so zlasti mesta, industrijski in obmejni kraji. Vsi taki odseki in podružnice naj bi bili z društvom v Ljubljani v čim tesnejših stikih tako, da ne bo nikoli možnosti, da bi se katero dekle, ki je zapustilo svoj rojstni kraj, izgubilo, ampak da bo ostalo v stalni evidenci. Na ta način bo onemogočena katerakoli izguba dekleta, bodisi v domačem kraju ali tujini.

Na ta način bo skušalo novo društvo po svojih najboljših močeh in s sodelovanjem vseh mogočih činiteljev obvarovati slovenska dekleta dobra in poštena, onim pa, ki so se morebiti v težkih prilikah spozabila, nuditi vsestransko varstvo in pomoč.

Poročila in dopisi

Romanje k Materi božji na Trsat bo tudi letos o Binkoštih. Posebni romarski vlak bo vozil eden iz Ljubljane, eden pa iz Maribora. Polovično voznino plača vsak sam. Pravico do polovične voznine in brezplačne vožnje z ladjo po morju na otok Krk, bo imel vsakdo z našo izkaznico, ki stane 40 Din. Kdor se želi romarjem pridružiti, naj se takoj javi, da mu pošljemo podrobna pojasnila zastonj. Pišite dopisnico na naslov: **Romarski odbor pri »Sveti vojski«, Ljubljana, Tyrševa (Dunajska) cesta 17.**

Naše senčne strani. Piše F. G., B. Če se ozremo nazaj na dekleta, ki so živela pred nami, lahko rečemo, da so imela lepša in brezskrbnejša mlada leta, kakor jih imamo me. Vsako zavedno dekle današnjega časa, že v prvi mladosti misli, za kateri poklic se bo odločila, da si bo pošteno zaslužila svoj košček kruha! Na žalost pa je tudi v naše kroge posegla s svojo kruto roko strašna gospodarska kriza. Prav težko najdemo sredstva, ki nam omogočujejo, oziroma, ki so potrebna, da dovršimo pouk, ki je potreben v dosegu našega poklica, dočim jim je bilo poprej treba manj pouka, prav za prav pa se niso toliko udeleževale v najrazličnejših poklicih.

Pouk je končan, v predalu leži skrbno zavito spridevalo, za katerim je skrito toliko žrtvovanj in trpljenja, a vendar ga ljubimo, saj nam je ključ do službe, do kruha. In začne se neprestano iskanje službe po

vseh posredovalnicah smo že povprašale, v vsakem časopisu trepetamo za oglasom, ki nas išče. Mnogih je usoda taka, a drugih spet drugačna! Službo dobi, a kmalu zapazi, da jo šef zalezuje in treba se je odločiti ali služba ali ponos, poštenje! Poznam deklet, ki je zbežalo iz treh služb, a potem je obupalo in danes leži globoko v blatu in svet jo zlorablja, se ji roga, jo pljuje, dasi jo je hotel takšno!

Že l. 1930 je določilo uredništvo »Vigredi« kotiček, kjer naj bi brezposelna dekleta, pa tudi druge, se razgovarjale glede poklica, letos pa nam v krasnih povestih prikazuje življenje deklet po mestih, kajti dobro uvidi, naj bi bila dekleta zadostno poučena v tem oziru, za katerim se skriva naša senčna stran, naša sramota; kajti treba je opozoriti poprej, da ni prepozno!

Dekle slovensko! Če je tvoja usoda še tako obupna, če si potrkala že na tisočera vrata zastonj, ne obupaj, če si bežala pred grehom že iz neštetihi služb, beži še vedno, če si lačna — bodi rajši, vse drugo lahko pride — a poštenje če si izgubila, le-to se ne vrne več! V trpljenju poišči moči in tolažbe pred Onim, ki ga ljubiš iz vse svoje duše, pred Njim, ki te še ni ranil, pred Njim, ki te ljubi zlasti v trpljenju, pred Onim, kjer lahko edino najdeš svojo pravo rešitev!

Poselska zveza v Ljubljani. Mnoge Vigrednice morebiti ne vedo, da se v številnih

njihovih vrstah zbirajo tudi služkinje in so z »Vigredjo« prav velike prijateljice. Zato naj danes zvedo vse čitateljice, kako se tudi služkinje pridno gibljejo in kako skrbne za svojo izobrazbo.

Poleg pevskega in dramatičnega odseka, ki skrbita za zabavo in razvedrilo, so si de-

ca so tečajnice priredile lepo razstavo kuharskih izdelkov in s tem prav lepo pokazale, kaj so se naučile. Pred sklepom tečaja so napravile tudi izpit iz teorije in prakse s prav dobrim uspehom in so prejele tudi potrdila o obisku tečaja. Na prav prijetni poslovilni večerji so se zbrale tečajnice in pre-

kleta prav v zadnjem času zaželele tudi strokovne izobrazbe. Organizacija jim je zato oskrbela v »Služkinjskem domu« (Križevniška ul. 2) dvomesečni večerni kuharski tečaj. Po tri večere na teden (ponedeljek, sredo, petek) so prihajale k praktičnemu pouku (od 7 do 10), vse nedeljske popoldneve pa so žrtvovale teoretičnemu pouku. Tega so prevzele gospe in gospodične sestrške organizacije Ženske zveze. V dneh 25. in 26. mar-

davateljice in so sklenile trajno vzejemnost v delu. Kako lep odmev je našla ta celotna prireditev med služkinjami, je najboljši dokaz to, da je bilo ob sklepu tečaja že novih prijav za dva naslednja tečaja in je pričakovati, da se bodo taki tečaji kar stalno vršili v Služkinjskem domu. — Vse tečajnice se svoji strokovni organizaciji kar najiskrenejše zahvaljujejo za vso požrtvovalnost, ki jo je pokazala ob tem tečaju.

V rožnem domu

Gospodinjstvo.

Razne omake ali polivke k različnim jedlom je treba pripraviti zelo skrbno, ker navadno šele te dajo jedi pravi okus. Gospodinja naj posebno pazljivo obrača tistim omakam, ki jih ne more dati takoj na mizo, a bo imela tik pred oddajo jedi na mizo toliko drugega dela, da se zadnji hip ne more muditi s pripravljanjem omake. Zato lahko pripravi tako omako že kako uro prej, vendar mora paziti, da se ji ne zgosti, ker bi potem s prilivanjem izgubila na okusu in ceni. Tako omako, ki je že izgotovljena,

postavi v posodi v lonec z vročo vodo, ki stoji ob robu štedilnika, da voda več ne vre, vendar pa bo omaka ostala vroča. Glavni pogoj za dobro omako je njena pravilna gostota, oziroma redkoba. Omaka ne sme biti ne pregosta, ne prerodka. Ako gospodinja opazi, da je omaka prerodka, si more pomagati s tem, da v majhni posodi vmeša nekoliko moka z vodo, mlekom ali vinom; pripomniti pa je, da mora to mešati že samo, kolikor je nujno potrebno, da se moka v tekočini raztopi, potem pa še tedaj prav temeljito meša, ko priliva nastalo tekočino v prerodko omako. Na ta način se moka

prav dobro porazdeli med prežig omake. Ako pridene nekoliko magija ali drugega juhinega dodatka, potem dobi omaka še posebno dober duh in okus.

Razločujemo slane in sladke omake. Slanim omakam prištevamo vse one, ki zahtevajo svetel prežig in jim damo razne dodatke, kakor: peteršilj, drobnjak, paradižnik, pa tudi one, ki zahtevajo temen prežig in jim dodenemo v kocke zrezane konzervirane kumarice, trdo kuhana sesekljana jajca, vino, gobe, limono, čebulo in podobno.

Za sladke omake porabljamo kot tekočino mleko, sadni sok ali vino, kot dodatke pa: vanilijo, cimet, limono in sladkor. Pri vseh rabimo za prežig pšenično moko, vendar že ponekod uporabljajo za to, zlasti po vojski, krompirjevo moko in umetno moko majcena (Maizena). Vino in sadne sokove, ki jih za to porabljamo, navadno še razredčimo z vodo.

Opozorilo: za svetel prežig rabimo 40 g masti ali presnega masla, 40 g moke, pol litra vode, juhe ali mleka; za temen prežig rabimo 40 g masti, 50 g moke, $\frac{1}{2}$ l juhe (glej navedbo množine v 3. številki Vigredi).

Velikokrat slišimo izraz *legirana juha* ali omaka; to pomeni, da juhi ali omaki, preden jo damo na mizo, pripenemo dobro razžvrkljan rumenjak, kar napravi juho ali omako bolj gostljato in tudi okusnejšo.

Meso. Meso je važno hranilno sredstvo ter zahteva pravilnega ravnanja, da ohrani vse svoje redilne snovi. Že večkrat smo govorili o raznih mesnih jedeh, zato je potrebno, da vemo, kako moramo z njim ravnati. Dobre gospodinje so si že same napravile potrebna pravila za uporabo mesa in ravnanje z njim, kakor:

1. Ko dobiš meso, ga položi na porcelanast krožnik ali v skledo, ne pa na leseno desko, ker les izsrkava mesni sok.

2. Varuj, da ne pride do mesa prah in muhe! Najbolje je, da ga pokriješ s snažnim prtičem. Ako ga hočeš za kak dan shraniti, je najbolje, ako ga obesiš na hladen, a zraven prostor, najbolj v mrežičasto omarico (varstvo pred muhami).

3. Glede pranja mesa si zapomni, da naj se to zgodi hitro in le v mrzli vodi, da ga daljše ležanje v vodi po nepotrebnem ne izčrpava. Dobro je tudi, da ga, ko ga vzameš iz vode, nekoliko osušiš s snažno brisačo.

4. Ako meso nekoliko potolčeš, povzročiš, da se mišice nekoliko zrahlijo; na ta način postane meso nežnejše in se hitreje zmehča (skuha ali speče).

Večkrat smo že govorili o konzerviranju mesa, kar se v naših krajih največ vrši s sušenjem v dimu. Nekoliko je že prodrlo tudi konzerviranje v kozarcih. Konzerviranje za krajšo dobo, t. j. za nekaj dni, pa se zgodi na ta način, da meso položimo v jesih, ki mu pridenemo razne dišave in začimbe.

Važno je, da gospodinja ve, na kakšen način pripravljeno meso je boljše in tudi primernejše. Vsaka ve, da imajo boljši kosi

mesa že sami po sebi tudi več hranilne vrednosti, ter je zlasti pri raznih pečenkah mogoče narezati iz takih kosov lepše in izdatnejše rezine. Razne dodatke, pa tudi sol, je bolje, ako jih pridenemo kratko pred pečenjem, to pa zaradi tega, ker sol izčrpa sokove in postane meso potem bolj suho. Važno je za gospodinjo, da upošteva, naj mesa nikoli ne pusti na ognju dalje časa, kakor je to potrebno, da se speče. Vsako nadaljnje postavljanje mesa na ognju ali v vroči pečici ni priporočati, ker s tem se meso posuši. Zato naj si zapomnimo, da je treba vsako pečenko, ki je že mehka, vzeti z vročega mesta ter jo postaviti za kakih 10 do 15 minut bolj ob stran, kjer ostane še vroča, a se ne peče več. Na ta način se sok v kosu lepo porazdeli in pri rezanju ne izteče.

Meso kuhamo, dušimo ali pečemo. Kuhanje mesa je njegova priprava v vreli vodi. Dušenje mesa se izvrši v zaprti posodi v precejšnji tekočini, vendar ne toliko, kakor pri kuhanju, a pač nekoliko več, kakor pri pečenju. Pečenje se izvrši na ta način, da se najprej meso v vroči masti hitro zarumeni, potem pa polagoma med prilivanjem dalje peče in kakor zgoraj omenjeno, nekoliko ob strani postoji. Male kosce mesa lahko tudi cvremo v vroči masti, bodisi preoblečene z jajcem in drobtinami ali samo pomokane. Ti manjši kosci so hitro pečeni in je treba preoblečene pazljivo jemati iz masti, ne da bi jih prebodla; one samo pomokane pa damo na mizo v lastni omaki, ki jo nekoliko razredčimo z vodo in z njo dobro pomešamo vse, kar se je med pečenjem oprijelo posode. K tej omaki lahko pridenemo ščepec moke, pa tudi lahko konzerviranega paradižnika, kar da omaki boljši okus.

Kuhinja.

Končno smo vendar prišli po dolgem čakanju do pomladi, ki nam bo dala prvo sočivje. Že prihod v pomlad nam je dal salate, kakor: regrat, motovilec, radič in že tudi prvo berivko. Glede vseh teh salat je pomniti, da jih je treba dobro prebrati, odstraniti vse ovenelo ali nagnito, dobro oprati in potem zlasti pri trših salatah (regrat) ne preveč štediti z oljem.

Špinača je prva prikuha, ki nam jo da pomlad. Špinačne lističe zberemo, operemo ter jih zavremo v slani vodi v odkriti posodi, hitro odcedimo in potem na drobno sesekljamo. V ponvi pripravimo prežig, žlico moke in masti in po okusu tudi čebulo. Ta prežig razredčimo ter denemo vanj špinačo ter jo nazadnje posolimo in pridenemo stroček drobno sesekljane česna, in nekoliko popra po okusu.

Grahova juha. Mladi grah denemo v vrelo vodo, pridenemo juhine zelenjave in pustimo, da se kuha. Za to vrsto grahove juhe lahko uporabljamo kostno juho, t. j. kuhamo vmes kosti od pečenke ali tudi goveje. Ko je grah

kuhan, pobereimo kosti ven, osolimo in popopravimo in, če je juha preslaba (če je bilo pre malo kosti), napravimo še svetel prežig. — Po okusu lahko opečemo v drobne kocke zrezano žemljo z nekoliko maščobe ter jo damo z grahovo juho v posebni skledici na mizo.

Druga grahova juha. 40 g masti, žlica moke, kar da svetel prežig. Nato prilijemo nekoliko vode in dušimo v njej mladi grah. Pozneje prilijemo večkrat še vodo, pridemo juhino zelenjad. ter pustimo, da se skuha. Naposled osolimo in denemo na juho malenkost sesekljanege peteršilja ali drob-njaka.

Mladi grahek. Grah zluščimo in zberemo (da se zavarujemo pred črvi, ga stresemo v mrzlo vodo, kjer ostanejo vsi od črvov na-četi grahki na površju), denemo v vrelo vodo, v kateri smo že razpustili nekoliko maščobe, in pustimo, da se kuha. Čez nekaj časa pridemo nekoliko petršilja in osolimo ter dodemo nekoliko v vodi raztopene moke. Če je grah grenkega okusa, pride-memo nekoliko sladkorja. Tovrstna priprava graha je izvrstna pomladanska prikuha k mesu.

Opečene kruhove rezine s kremo rabarbare. 50 dkg rabarbare, 15 dkg sladkorja, 2 jajci, cimet. Stebelca rabarbare olupi, zreži na drobne kosce in jih stresi v lonec; pri-den 10 dkg sladkorja, par žlic vode, pokrij lonec in duši rabarbaro, da se zmehča. Nato ocedi sok in jo skozi sito pretlači. Ostalih 5 dkg sladkorja, rumenjake in cimet mešaj, da se peni, nakar prideni pretlačeno in ohlajeno rabarbaro. Če je krema pregosta, prilij malo soka od rabarbare, primešaj še sneg beljakov ali par žlic spenjene smetane. V porcelanasto ali stekleno skledo deni opečene kruhove rezine, vlij nanje ostali sok rabarbare in obloži s kremo.

Jajčna jed s sirom. Raztepi 2 jajci, prideni 4 dkg nastrganega bohinskega ali emendolskega sira in soli. Vlij na razbe-ljeno mast ali maslo ter mešaj, da se enako-merno zgosti.

Jajčna jed z okusom razne zelenjadi (drobnjak, peteršilj, pehtran, majaron) se da okusno pripraviti zlasti v mesecih, ko je zelenjad mlada. Pripravi se prav tako ko jajčna jed s sirom; namesto sira prideni na eno jajce 2 žlički drobno zrezane zelenjadi.

Krompirjev pire in posajena jajca. Operi krompir in ga skuhaj v slani vodi. Kuha-nega ocedi, olupi in dobro zmehčaj. Pri-den vročega mleka, malo masti ali pres-nega masla, premešaj dobro in napravi okrogle, za pest debele pogačice; polagaj jih na pomazano pekačo. Pogačicam na-pravi v sredi jamico, v vsako ubij eno jajce in malo posoli. Ob robu pogačice pomaži z raztepenim jajcem in postavi 10—12 minut v srednje vročo pečico.

Mleko s sadnim sokom je zelo okusna in osvežujoča pijača. Najboljši je malinov sok. Uporabljajmo, če le mogoče, sveže (ne-

kuhan) mleko. Na $\frac{1}{2}$ l mleka zadostuje $\frac{1}{16}$ l malinovega soka.

Kako kuhamo jajca? Umita jajca deni v kozico ali lonček in prilij toliko mrzle vode, da so pokrita. Posodo pokrij in postavi na ogenj. Za mehko kuhana naj vro, to je od trenutka, ko voda zavre, eno minuto, nato vzemi od ognja, jajca pa pusti še par minut v vodi. Za trdo kuhana naj vro tri minute, v vodi jih pusti še 5 minut. — Ako pristavimo jajce v mrzlo vodo, se beljak strdi polagoma ter je celo jajce enakomerno kuhano in rahlo, kar je važno zlasti za trdo kuhana jajca, ki so zaradi tega tudi lažje prebavljiva.

Vprašanja iz zdravstva.

Odgovarja dr. M. Justin.

M. O., Selca. O Knajpovem načinu zdravljenja z mrzlo vodo bi radi vedeli naše mnenje, če bi si mogli zdraviti bolno nogo po tem načinu; za bolnišnico in za zdravila pa nimate denarja.

Zdravljenje z vodo, polivi, obkladki je prevzeto v naše zdravljenje. Vse, kar zdravnik kje najde iz Knajpa, iz ljudskega načina zdravljenja itd., iz vsega izločimo dobro jedro in ga uporabimo ljudstvu v prid, in če je v skladu z našo znanostjo. Polivi imajo gotov vpliv na telo. Seveda z mrzlimi polivi se mora ravnati silno natančno in pravilno. Voda, zlasti mrzla, je lahko dvorezen nož, ki ga daš otroku v roke. Nož je koristna reč, če ga pametno in smotno rabimo; lahko pa tudi rani in naredi škodo; tako je tudi mrzla voda in voda sploh. Najprej moramo vedeti, da se z mrzlo vodo ne začenja pozimi zdraviti, nego poleti. Nadalje se mora z vodo tako ravnati, da dosežemo v organizmu tisti blagodejni učinek, ki koristi. Po mrzlem polivu nastopi na to kot reakcija neka prijetno vplivajoča toplota, lagodnost, zaspanost bi rekel in s tem prijeten in dober vpliv na telo... Brez vodstva Vam ne svetujem, da bi sami začenjali ali boste pa napravili napake, iz katerih se boste učili, če se seveda privadite pravilno ravnati s polivi, bo tudi na Vas in Vašo bolezen dobro vplivalo.

Premišljujoča. Ko ste bili še majhni, so Vas noge bolele in ste bili vedno bolehn, vsako pomlad ste se prehladili, in pozno ste začeli hoditi v šolo. V prsih Vas boli pri kašlju, zlasti pri delu, izmeček pa je bil krvav. Srce Vam nemirno bije včasih po noči, če ležite na levi strani, Vam kar obstane srce. Sploh pa vedno občutite bolečine bolj levo. Mislite, da ste jetični. Vsake stvari se ustrašite. Včasih Vam pride vsa kri v glavo, noge imate pa vedno mrzle, iz ust pa Vam gre slab duh. V lice ste debela in rdeča. Periodo ste imeli neredno in to Vas tudi skrbi.

Po Vašem popisu morda le ne bo jetika, bolj verjetno kaka motnja v krvotoku, mor-

da celo nerednost v notranji sekreciji (žleze z notranjo sekrecijo). Poskusite mirno življenje, zrak, sonce in red v vsem — v hrani in zlasti obilo počitka. Če ne bo bolje, bo treba le zdravniške preiskave, da se ugotovi diagnoza in vpelje zdravljenje.

M. M. Š. V zadnjem času ste opazili na obrazu, zlasti pa na nosu majhne pikice, ki na pritisk iz njih pride mali črvček. Znojnice pa Vam ostanejo. — Za to imamo tako zvani izstiskač, ki ima na drugi strani mal valjarček, s katerim se mora izstiskano mesto zmasirati. Vse skupaj pa pomazati z alkoholom. Če Vam milo povzroča rdeče pege po obrazu, se ne umivajte z milom več, ampak le s toplo vodo, včasih pa z alkoholom (domače žganje) prevlecite nalahko kožo po obrazu.

Bolna. Stara ste 48 let, hudo ste trpela na krvnem toku in po ustavitvi periode se hudo redite. To ni nobena nevarnost in pustite naravi, da se razvija po svoje. Ne skrbite za to. Kar se tiče Vaše hčere, pa je stvar taka: Če ima periodo vsakih 14 dni stalno in že od nekdaj redno tako, potem tudi to ni nobena nerednost. Saj je nekaj žena, ki imajo redno periodo vsakih 14 dni in dosežejo zdrave visoko starost. Torej tudi tu: brez skrbi, samo da je redno vsakih 14 dni in da se počuti dobro in zdravo.

E. K. Incognito iz B. Stara ste 18 let, tehtate 58 kg, na zunaj ste zdrava in vsi Vam zavidajo Vaša rdeča lica, Vi pa se smatrate za bolno. S kopanjem v 16. letu ste si, kakor pravite, periodo pokvarili, zastajati je začela in biti neredna, glava Vas boli in v križu čutite bolečine, v obrazu pa ste kar višnjevkasta, pljuvali ste kri v izmečku in hud glavobol Vas vznemirja. Bojite se tuberkuloze. Prehladili ste se enkrat v gorah, boli Vas v levi strani, če pa poje, pa ne. Appetit do vsake jedi.

Iz Vašega popisa skoraj gotovo lahko rečem, da nimate tuberkuloze. Vse prej govorijo, da je krvna cirkulacija malo motena, vendar če tako ostane, se nimate bati nobene kapi za enkrat. Mirno delajte svoj posel, bodite veseli, dobre volje in pojte veselo dalje.

Vprašanja iz gospodinjstva.

(Piše A. B.)

(Dalje.)

3. Kadar gospodinje hren ribajo ali čebulo režejo, se zelo rade »jočejo«. Da ne bo treba tako po nedolžnem solz prelivati, deni skledo, v katero hren riblješ, ali desko, na kateri čebulo režeš, na rob zakurjenega šte-

dilnika in stoj tako, da Te gorkota v obraz greje, pa niti vedela ne boš, da imaš hren ali čebulo v rokah.

4. Kadar imaš zelo mastno posodo za pomivanje, n. pr. ob kolinah, daj v tako posodo najprej par pesti otrobov in z otrobi lepo krog in krog odrgni, pa se bo posoda tako očistila, da jo bo treba potem v vodi samo še splakniti. Otrobe porabi za prašice ali kokoši, lahko pa tudi mesto otrobov vzameš žaganje. Ravno tako snaži z žaganjem tudi kozarce za oljnate luči, t. zv. nočne lučke ali svetiljke pred podobami in kipi in za večno luč. Najprej z žaganjem do dobrega očisti kozarec, nato pa čisto zbriši s suho krpo ali mehkim papirjem. Moči pa teh kozarcev nikoli! — Za steklenice, ko ne moreš z roko v nje, pa nareži prav drobno surovega krompirja in ga daj v umazane steklenice, nikar ga pa ne zmoci prejš, (lahko daš tudi drobnega peska) in malo vode, potem pa dobro pretresaj tisto brozgo v steklenici, nazadnje pa oplakni. Če se zelo umazana steklenica ne očisti prvič, zreži drug krompir in zopet tako delaj tako dolgo, da je čista. Za mastne steklenice mora biti seveda vroča voda. Na ta način skoraj ni tako zamazane steklenice, da se ne bi očistila. Tudi petrolejska.

Zdaj pa še jaz prav lepo prosim, če mi more katera pojasniti par pojavov, ki jim jaz ne vem ne vzroka in ne pripomočkov zoper nje. Že več let konserviram paradižnike tako, da kar surove pretlačim ali zmeljem; na vsak kg dam en gram salicila in eno kavino žličko sladkorja, premešam, napolnim steklenice, dobro zamašim z zamaški in še s parafinom. Recept je iz »Domoljuba«. Dopade se mi zato, ker imam veliko manj dela in sitnosti, kot pa če jih kuham; držijo se pa navadno zelo dobro, bolje kot v zavezanih kozarcih kuhani. Samo enkrat so mi začeli kipeti in je zamaške ven zmetalo kot kak šampanjec, pa takrat sem bila najbrž sama kriva, ker sem predolgo pustila odprto. Ravno slabo vreme je bilo, da sem imela prav čas, pa sem jih kar napravila; zamaške sem pa dobila šele drugi dan iz Ljubljane. Kmalu so začeli zamaški pokati kar eden za drugim in je skoraj vse skipelo. Morala sem napraviti druge. Pa takrat me ni tako jezilo, ker sem bila sama kriva in sem lahko še druge napravila, pa tudi napako sem še kolikor toliko razumela. Lani 1932 sem pa ravno tako delala kot druga leta, pa imajo paradižniki tako zoprn okus, da jih skoraj ni mogoče uživati. Češplje v špiritu s salicilom sem enkrat nekje dobila z ravno takim okusom. Zdaj pa ne morem

Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 20 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. — Izdaja Konzorcij Vigredi (Vida Mašič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. —

Uredništvo in upravnništvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice.

Odgovorna urednica: Poženel Zora.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč

vedeti, kaj je temu vzrok in kako bi se dalo to popraviti. To mi je najbolj sitno, ker sem zdaj brez paradižnikov, ker sem samo enkrat delala, teh si pa skoraj ne upam rabiti, ker že najmanjša malenkost, ki jo dodam, vso jed prevzame s tistim zoprnim okusom. Ali je preveč salicila, ali ni pravi, morda kak nadomestek, kot je bilo med vojno, ali morda ne sme biti eno leto star, in ali je sploh od salicila tak okus? Saj če ga suhega pokusim, nima takega okusa, preveč ga menda tudi ni bilo, ker sem dobro stehkala, pač pa sem dobila v drogeriji na zavojčku napisano »prah za vkuho«, ne pa salicil. Ali bi morda bilo bolje dati malo manj salicila kot pa ravno po receptu določeno količino. Ali je zelo zdravju škodljiv, in ali bi ti moji paradižniki bili tudi škodljivi?

Tole vprašanje pa najbrž ne bo prav umestno na Vigredine čitateljice, pa vseeno, morda mi bo pa le znala katera odgovoriti. Kaj je krivo, da krompir čez zimo v kleti postane trd, »lesen«, ali kot po domače rečemo »glažast«? Drugi pa zopet dobi par

milimetrov pod kožo nekak rumenkast kolobar, da ravno tako izgleda, če ga prereže, kot bi bil »opotičen«. Niti prvi, niti drugi ni za seme; prvi naredi že v kleti in potem v zemlji samo krompirčke, zelenje pa zelo slabo ali pa sploh ne požene. Drugi je pa še slabši, ker tista rumena progica popolnoma odloči površino, očesca od sredine. Ali je shramba kriva, da postane tak, ali je taka bolezen na krompirju? Nekateri pravijo, da so betonirane, moderne kleti slabše za krompir kot pa take, kjer je zemlja ali ilovica za tlak. Koliko je na tem resnice in kako bi se to preprečilo?

Se eno vprašanje: Katera mi zna povedati, kaj je vzrok, da se včasih mast pri pečenju tako grdo peni, ter kako se to zabrani?

Za morebitne odgovore vnaprej najlepša hvala!

Sonja: Prosim Vas, ako bi dali vprašanje v »Vigred«, kako bi odstranila zastarele madeže od sadja in namiznih prtov in servijetov?

Iz uredništva in uprave

Rubrika »Pomenki med sabo« je morala to pot izostati zaradi odsotnosti ge. Selme.

Sotrudnike in sotrudnice, zlasti one, ki so prispevali k Ozanamovemu jubileju, prosimo za mesec dni potrpljenja.

Naročnica iz okolice Brežic, ki je naročila priložo, se je pozabila podpisati in navesti svoj naslov, zato ji uprava ne more ustreči. Prosimo za celoten naslov.

Dušica. Poglejte, kakšni sta ti dve izmed Vaših poslanih! — Morebiti, ko jih vidite natiskani, bolje spoznate napake? Pešem zahteva: vsebino, izraženo na svojski, nevsakdanji, poetični način, ritem in rimo. Česa tu manjka?

DEKLETU

V prvih sanjah si deklških ustvarila si ideal, prej kot v sanjah ti deviških se ljubezni vzbudil val.

Prav mnog je mimo tebe šel,
v tvoje se zazrl oko,
da sladek čut srce ti je objel
in je utripalo nemirno in močno —

Pa si priklicala v spomin
sliko iz deklških sanj,
za njo gojiš le rožmarin,
nageljček rdeči — sanj.

Rožmarin — ta bode pač dehtel
prav do konca tvojih dni,
a nagelj bode ti zvenel,
ker — za šopek le rdi.
? ? ? ? ? ? ? ? ?

POMLAD.

Solnce se smehlja ljubo,
tople žarke lije,
veseli ptički že pojo
v gaju prve melodije.

Narava dviga se iz sna,
življenje novo vstaja,
vesna lepa, pisana
od juga sem prihaja.

Le jaz edino čakam še,
da žarek solnčni, zlati
do mojega srca dospe
in se — z njim pobrati.

*Pridobivajte Vigredi
novih naročnic!*

KNJIGOVEZNICA

Jugoslovanske tiskarne

p r e j
K. T. D.

Črtnalnice in tvornice poslovnih knjig
v **Ljubljani, Kopitarjeva ul. 6/II**

Priporoča svojo stalno veliko zalogo mnogovrstnih salda-konti, štrac, journalov i. t. d. lastnega izdelka. Vstopnice za razne prireditve, blagajniški bloki i. t. d.

V založništvu »Vigredi«, **Ljubljana, Masarykova cesta 12**

dobite:

- Vzgojno knjigo »Mati vzgojiteljica« za Din 16.—
- Dekliška predavanja »Med pomladjo in poletjem« za Din 10.—
- »Henoh Arden«, povest v verzih, za Din 8.—
- Dekliški oder II. zvezek za Din 12.—
- Dekliški oder III. zvezek za Din 10.—
- Dekliški oder IV. zvezek za Din 16.—
- Dekliški oder V. zvezek za Din 7.—
- Dekliški oder VI. zvezek za Din 7.—
- »Vigred« 1929, 1930, 1931, 1932 po Din 25.—

Ako gre za

zavarovanje

pride v poštev le

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani

Miklošičeva c. 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonove
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »Karitas«

**Zavarujte sebe in svoje imetje
edino pri naši domači
slovenski zavarovalnici**

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani

Najbolje urejena:

Tiskarna
Knjigoveznica
Klišarna
Kameno-, offsettisk
Bakrotisk

Prvovrstna izvršitev
Zmerne cene

**Najmodernejša
grafika
Jugoslavije**